

Linžiloo kaŋ Marku n'a hantum

Citaaboo fahamandiroo

Marku man'ti kala Piyer kaŋ ti Isa diyaw hangasinoo. Isa cawandoo, nda nga kayfey, nda nga teegoyey kul a mana maar'ey kala Piyer mijoo ra. A n'i hantum ka borey noo alhabar.

Linžil taacaa ra, Marku citaaboo dunbay nda i kul. Za nga citaaboo sintinoo ga, a ga bayrandi kaŋ Isa man'ti kala Irkoy Iz'aroo. Irkoy no, adamize mo no.

Nga citaaboo jere hinkantoo ra, a ga cebe kaŋ Isa ga kubay nda zukandiyan, nda buuyan, a ga tun ka huna Žerizalem. Cee hinza a g'a har nga taalibey se, amma i mana faham. Cee boobo Isa ga nga boŋ cee nda Bora a kaŋ tee Adamize. Woo ti maa kaŋ ga cebe kaŋ Irkoy na Isa noo hini kul.

Marku ga cebe nda soobay kaŋ Isa man'ti kala Irkoy Iz'aroo. Takaa kaŋ nda Isa zarabi ka buu kanjandibundoo ga, nga ganakey mo ga hima ka soolu ka zarabi a se.

Yehiya kaŋ ti batizekaa waazoo

(Matiyu 3.1–12; Luka 3.1–18; Yehiya 1.19–28)

¹ Woo ti Alhabar Boryaa sintinoo kaŋ ga šelan Isa Almasihu ga kaŋ ti Irkoy Iz'aroo. ² A ga tee nda takaa kaŋ nda a hantumandi annabi Ezayi citaaboo ra:

«Nga ne, ay g'ay dontakaa sanba ni jine

hala a ma ni fondaa hanse.*

³ Jinde foo ga kaati saajoo ra ka nee:

«Wa ir Koyoo fondaa soolu,
wa nga lolawey šerrandi.»†

⁴ Dontokaa woo man'ti kala Yehiya. A ga borey batize saajoo ra, a ga waazu i ma tuubi ka batize ngi zunubey yaafaa se. ⁵ Žude gandaa borey nda Žerizalem koyraa borey, i kul fatta ka koy a do. A g'i batize isaa ra kaŋ se i ga nee Žurdeŋ, waatoo kaŋ i na ngi zunubey har kaaray.

⁶ Yoo hinbiri darbay bara Yehiya jindoo ra, kuuru gamahaw goo centoo ga. Nga hunaa man'ti kala ndooyaŋ nda yuu gani. ⁷ A ga waazu ka nee: «Boro foo ga kaa ay dumaa ga, bora din hinoo bisa ay wanoo. Ay si hima nda ka gunguma ka nga taamey karfey feeri. ⁸ Agay woo, ay na war batize nda hari, amma nga ga war batize Hundi Henanantaa ra.»

Isa batizeyanoo

(Matiyu 3.13–17; Luka 3.21–22)

⁹ Haney din Isa hun koyraa kaŋ maapoo ti Nazaret kaŋ goo Galile gandaa ra. Yehiya n'a batize Žurdeŋ isaa ra. ¹⁰ Waatoo hunday kaŋ Isa goo ma fatta haroo ra, a dii kaŋ beenaa fay ihinka, Irkoy Hundoo zunbu nga ga sanda tuuzun alhaali. ¹¹ De jinde foo šelaŋ beenaa ra ka nee: «Ni ti agay Iz'aroo, ay baakaa, ni ti ay jaaloo.»

Ibilisi na Isa sii

(Matiyu 4.1–11; Luka 4.1–13)

* **1:2** 1.2 Malaki 3.1. † **1:3** 1.3 Ezayi 40.3.

¹² Waatoo din da, Irkoy Hundoo na Isa tuti a ma koy saajoo ra. ¹³ No din ra Isa na jirbi woytaaci (40) tee. Ibilisi n'a sii. Ganjihoogawey sii kala saajoo kan ra Isa goo. Almalaykey g'a sajaw.

*Isa na nga diyawtaraa sintin Galile
(Matiyu 4.12-17; Luka 4.14-15)*

¹⁴ Waatoo kan Yehiya nondi banda ga, Isa koy Galile gandaa ra. No din ra a na Irkoy Alhabar Boryaa waazu ¹⁵ ka nee: «Waatoo too, Irkoy Laamaa man! Wa tuubi, war ma naanay Alhabar Boryaa.»

*Isa taalibi jina-jinawey
(Matiyu 4.18-22; Luka 5.1-11)*

¹⁶ Woo banda ga, Isa goo ma dira Galile isabangoo minoo bande, a dii Simon nda Andere kan ti armayan kan goo ma filiji warra isabangoo ra, zama sorkoyan no. ¹⁷ Isa nee i se: «Wa kaa ka hanga ay bande. Ay ga taka tee kan ra boro no war ga hoo.» ¹⁸ Dogoo din da i na ngi filijey nan ka hanga a bande. ¹⁹ Kan Isa dira ka koy jine kayna, a dii Zak kan ti Zebede iz'aru, nga nda nga armaa Yehiya. I goo harihii foo ra, i ga filiji hanse. ²⁰ Dogoo din da Isa ciya i se. I na ngi baaba Zebede nda goykey nan hiyoo ra, i hanga a bande.

*Isa na ganji gaaray k'a kaa aru ra
(Luka 4.31-37)*

²¹ Isa nda nga taalibey koy too koyra foo kan maanoo ti Kaparnahum. De hunanzam zaaroo mma too kan Isa huru margahugoo ra ka cawandi. ²² Nga cawandiyanoo tee nga

hanajerkey se bonhaway, zama a mm'i cawandi sanda boro kan goo nda hini k'i juwal kan man'ti Citaaboo baykey takaa. ²³ Waati follokaa ra, aru foo goo ngi margahugoo ra kan ra ganji goo. Aroo kaati ²⁴ ka nee: «Macin k'ir nda ni marga, Isa Nazaret boraa? Ni nka kaa k'ir halaci wala? Ay ga bay boro kan ti ni: ni man'ti kala Irkoy Boro Henanantaa!» ²⁵ Isa zahã ganjoo ga ka nee: «A dii ni ra, hun aroo ra!» ²⁶ Ganjoo na aroo jijirandi. A na jinde jer ka kaati, de a hun a ra. ²⁷ A tee alžamaa kul se bonhaway hala i cindi de i ga cere hãa ka nee: «Macin ti woo? Cawandi taaga kan ga tee nda hini! Aroo woo ga ba ganjey yaamar, de i ga hayaa tee kan a n'a har.» ²⁸ Dogoo din da Isa maanoo huru Galile gandaa kul ra.

*Isa na wircikoyni dumi boobo noo baani
(Matiyu 8.14–17; Luka 4.38–41)*

²⁹ Kan i fatta margahugoo ra, kul Isa, nda Žak, nda Yehiya koy Simon nda Andere bande ngi hugoo do. ³⁰ Waatoo kan i too, Simon wandoo naa ga kani, gaaham konni wirci bara a ga. Dogoo din da nga borey na nga šennoo har Isa se. ³¹ Isa koy nongoo kan ra wircikoynoo goo. A n'a dii nda kaboo, de a n'a tunandi. Gaaham konnoo ben a ga. Woyoo na borey alhaadimay.

³² Waatoo kan cijinoo too, waynaa kanyanoo ga, borey kate Isa do ngi wircikoyney kul nda borey kul kan ra ganjiyan goo. ³³ Koyraa kul kaa ka marga hugoo minoo ga. ³⁴ Isa na wircikoyni booboyan noo baani kan ga dori dumi-dumiyan goo. A na ganji boobo gaaray, i ma hun borey

kanj ra i goo. Amma Isa si nanj ganjey ma šelanj, zama i ga bay boro kanj no.

Isa waazu margahugey ra
(Luka 4.42–44)

³⁵ Subbaahi tayaa ra, kubaa goo beene kanj Isa tun ka fatta ka koy nongu soyante ra. No din ra a cindi ka Irkoy njaaray. ³⁶ Simonj nda nga hangasiney huru cewoo ra. ³⁷ Waatoo kanj i dii a, i nee a se: «Borey kul goo ma ni wiri.» ³⁸ Isa tuuru i se ka nee: «Ir ma koy koyra kanbey here kanj ga taalamma ne ga, hala ya waazu nongey din mo ra, zama woo se ay fatta.» ³⁹ Takaa woo nda a hanga Galile gandaa kul bande, a ga waazu ngi margahugey ra, a ga ganjey mo gaaray.

Isa na jiraykoyni noo baani
(Matiyu 8.1–4; Luka 5.12–16)

⁴⁰ Jiraykoyni foo kaa Isa do. A kanj nga kanjey ga k'a suurandi ka nee a se: «Nda n'baa, n'ga hin k'ay noo baani hala ya duu ka henan.» ⁴¹ Kanj a na woo har, Isa hanse ka tamalla a se. A na nga kaboo tuku a ga ka nee a se: «Ay yadda, henan!» ⁴² Dogoo din da jiraa ben a ga, a henan. ⁴³ Isa n'a nanj a ma koy, amma a citi a ga ⁴⁴ ka nee a se: «Gaabandi mas'a har boro kul se. Amma ma koy ni boj cebe sargari juwalkaa se jina, ma sargaroo kaa kanj nda Musa na ni yaamar, hala ni duubaaniyanoo ma tee i se seedetaray.»

⁴⁵ Za aroo koy, nga no a sintin k'a fee. A mana fay nda šennoo haryanoo. Woo sabbu se, Isa si hin ka huru koyraa ra waati kanj borey ga dii a. A cindi saajoo ra, de borey ga hun nongu kul here ka kaa a do.

2

Isa na bongu noo baani
(*Matiyu 9.1-8; Luka 5.17-26*)

¹ Jirbiyan banda ga, Isa yee kate Kaparnahum. Borey maa kan a goo hugey do. ² Alžama beeri foo kaa, hala ba hugoo mijoo too nda boro. Isa cindi a ga Irkoy meešennoo har i se, ³ kan boro fooyan kate a do bongu foo kan aru taaci no k'a zaa ka kaa. ⁴ Kan i mana hin k'a too Isa jine alžamaa booboyanoo se, i na sooraa fun ka sawa nda nongoo kan ra Isa goo, de i na daarijoo kan ga bongoo ga kani, zumandi. ⁵ Waatoo kan Isa dii borey wey naanaa, a šelan bongoo se ka nee: «Ay izoo, ni zunubey yaafandi.»

⁶ Citaaboo baykaw fooyan kan goo ma goro no din, cindi i ga šelan ngi biney ra ka nee: ⁷ «Cin se bora wo ga yadda ka šennoo wo har? A mma Irkoy wow! May no ma hin ka zunubey yaafa nda man'ti boro folloku kan ti Irkoy?» ⁸ Dogoo din da Isa bay nga hundoo ra hayaa kan i goo m'a miile ngi biney ra, wo se a nee i se: «Macin se war goo ma hayey wey miile war biney ra? ⁹ Affoo no ma faala, ka nee bongoo se: <Ni zunubey yaafandi> wala ka nee: <Tun, ma ni daarijoo zaa, ma dira>? ¹⁰ Sohō kala war ma bay kan Bora kan tee Adamize goo nda hini ka boro zunubey yaafa adunna ra.» Woo banda ga, a nee bongoo se: ¹¹ «Ay nee ma ne, ma tun, ma ni daarijoo zaa, ma koy ni hugoo do.» ¹² Bongoo tun, dogoo din da a na nga daarijoo zaa ka koy borey kul jine. A tee borey se bojhaway, de i

cindi ka Irkoy beerandi ka nee: «Hũ, ir mana bay ka dii woo cine!»

*Isa ciya Lewi se a ma hanga nga bande
(Matiyu 9.9–13; Luka 5.27–32)*

¹³ Isa fatta koyne ka koy isabangoo mijoo ga. Borey kul ga koy a do, a g'i cawandi. ¹⁴ Kaŋ a ga bisa, a dii Alfe iz'aroo kaŋ maapoo ti Lewi*, ga goro alkaasidiikay goydogoo ra. Isa nee a se: «Hanga agay.» Lewi tun, de a hanga a bande. ¹⁵ Waatoo kaŋ Isa koy goro ŋaadogoo ra, Lewi hugoo ra, alkaasidiikaw nda zunubu teekaw booboyaŋ kaa Isa nda nga taalibey bande ka ŋaa. Borey kaŋ koy a bande ga hanse ka boobo. ¹⁶ Kaŋ Citaaboo baykey kaŋ goo Fariziyeney ra, ga dii kaŋ Isa goo ma ŋaa borey wey bande, i nee nga taalibey se: «Taka foo nda a ga ŋaa alkaasidiikay nda zunubu teekey bande?» ¹⁷ Isa maa ŧennoo, a nee i se: «Man'ti borey kaŋ ga saabu no ma too lotokor ga, wircikoyney no ma too a ga. Ya na kaa ka boro ŧerrantey cee, zunubantey no ay g'i cee.»

*Ižeena nda itaaga si koy cere bande
(Matiyu 9.14–17; Luka 5.33–39)*

¹⁸ Han foo Yehiya taalibey nda Fariziyeney meehaw. Boroyaŋ kaa Isa do k'a hãa ka nee: «Macin se Yehiya taalibey nda Fariziyeney waney ga meehaw, amma ni taalibey hunday si meehaw?» ¹⁹ Isa nee i se: «Taka foo nda aruhiji taaga nda nga cerey goo hijjaa hugoo ra, de cerey ga meehaw? Kullihinne aruhijoo goo i

* **2:14** 2.14 Lewi da se i ga nee Matiyo, Matiyo 9.9ra.

bande, i si hin ka meehaw. ²⁰ Hanyan ga kaa kan aruhijoo ga zandi, hanoo din, i ga meehaw.

²¹ Boro kul si šukka dunba taaga ka darbay žeena baka. Nda a teendi mo, kul šukka taagaa ga ižeena dogu, de nga hiino kottoo ga jaase ijinaa. ²² Koyne mo boro kul si alaneb hari moora taaga dan hunbar žeenayan ra. Nda a teendi mo, alaneb haroo ga boosu ka hunbarey bagu. Alaneb haroo mursu, hunbarey mursu. Adiši alaneb hari taagaa si huru kala hunbar taagayan ra!»

*Hayaa kan Isa n'a har hunanzam zaaroo ga
(Matiyu 12.1–8; Luka 6.1–5)*

²³ Hunanzam zaari foo hane, Isa bisa taasu faarey game. Nga taalibey ga dira, i sintin ka jeeniyen kaa. ²⁴ Fariziyeney šelan a se ka nee: «Macin se ni taalibey ne ma haya tee kan si teendi hunanzam zaari hane?» ²⁵ A nee i se: «War mana bay ka hayaa caw kan Dawda nda nga hangasiney n'a tee han foo kan i samagaatar, i heray? ²⁶ Dawda huru Irkoy hugoo ra waatoo kan Abiyatar ga tee sargari juwalkey jineboraa. A na takulawey ŋaa kan jisandi Irkoy jine. A gar kan boro kul si hima k'i ŋaa, nda man'ti sargari juwalkey. A na nga hangasiney mo noo.» ²⁷ Isa nee i se koyne: «Hunanzam zaaroo mana tee kala borey se, amma borey mana tee hunanzam zaaroo se. ²⁸ Woo se Boraan kan tee Adamize no ma hayaa har kan ga hima ka teendi hunanzam zaaroo mo hane.»

3

*Isa na aru kaŋ kaboo buu noo baani
(Matiyu 12.9–14; Luka 6.6–11)*

¹ Isa yee ka huru margahugoo ra. Aru foo goo no din kaŋ kaboo buu. ² Fariziyeney ga hanse ka Isa koroši ka dii wala a ga boraa noo baani hunanzam zaari hane, zama i mma baa ngi m'a wurru. ³ Isa nee aroo kaŋ kaboo buu se: «Tun ni boŋ ga borey game.» ⁴ A na borey hãa ka nee: «Ka ihenna tee wala ka ifutu tee hunanzam zaaroo hane? Ka hundi hallasi wala k'a naŋ a ma buu? Affoo no ma bisa?» Borey dangay. ⁵ Isa na moo fur i ga, a futu ngi binešendaa se. A nee aroo se: «Ni kaboo šerre.» A n'a šerre, de kaboo duu baani, a boori. ⁶ Kaŋ woo tee, dogoo din da Fariziyeney fatta margahugoo ra. I koy cere marga, ngi nda Herod kondaa borey, hala ngi ma takaa guna kaŋ nda ngi ga Isa halaci.

*Isa na alžamaa cawandi, a na wircikoyney noo baani
(Matiyu 4.23–25; 12.15–16; Luka 6.17–19)*

⁷ Isa mooru no din ka koy isabangoo here, nga nda nga taalibey. Boro booboyaŋ koy a bande kaŋ hun Galile, nda Žude, ⁸ nda Žerizalem, nda Idume, nda gandaa kaŋ goo Žurdeŋ isaa se banda, nda gandaa kaŋ goo Tir nda Sidon jeroo ga. Borey ga maa hayey kul kaŋ a g'i tee, woo se i ga koy a do nda alžamaa beeri. ⁹ Isa nee nga taalibey ma harihii foo soolu nga se, hala alžamaa masi nga šiita. ¹⁰ Wircikoyni boobaa kaŋ a n'i noo baani maaganda se, jerey ga gurgay ka man a, hala ngi ma tuku a ga. ¹¹ Waati kaŋ

ganjey kaŋ goo borey ra dii Isa, kul i mma sujudu jinoo ra ka kaati ka nee: «Ni ti Irkoy Iz'aroo!»
¹² Amma a zahā i ga nda gaabi ka nee i se kaŋ i masi nga bayrandi borey se.

*Isa na diyaw woy cindi hinka (12) suuba
 (Matiyu 10.1–4; Luka 6.12–16)*

¹³ Isa žigi tondi hondu foo boŋ. A ciya arey se kaŋ a ga baa nga m'i suuba, de i kaa a do.
¹⁴ A na aru woy cindi hinka (12) zaa [kaŋ a na maapey daŋ diyaw], hala i ma cindi nga bande, de mo nga m'i sanba i ma koy waazu. ¹⁵ A n'i noo hini i ma ganjey gaaray. ¹⁶ Aru woy cindi hinkaa (12) kaŋ a n'i zaa ti: Simon kaŋ a n'a maagaaru Piyer, ¹⁷ nda Žak, nda nga armaa Yehiya kaŋ ti Zebede iz'arey kaŋ a n'i maagaaru Bonarge kaŋ maanaa ti «borey kaŋ ga hima nda beenaa jinjinoo»*, ¹⁸ nda Andere, nda Filip, nda Bartelemi, nda Matiyyu, nda Toma, nda Žak kaŋ ti Alfe iz'aroo, nda Tade, nda Simon kaŋ ti Kanani boraa, ¹⁹ nda Žudas Iskariyot kaŋ ti boraa kaŋ g'a nondi.

Isa paa-izey ga baa ngi m'a dii ka koy

²⁰ Isa yee ka koy hugey do. Alžama foo marga koyne hala nongu kaŋ ra Isa nda nga taalibey si hin ka ba ŋaa. ²¹ Waatoo kaŋ Isa paa-izey maa woo, i fatta ka nee ngi mm'a dii, zama i nee: «Lakkaloo ka hun a ga.»

*I na Isa hinoo himandi nda Ibilisi wanoo
 (Matiyu 12.22–32; Luka 11.14–23; 12.10)*

* **3:17** 3.17 Boro binetunanteyan no, Luka 9.54.

²² Citaaboo baykey kaŋ doo ka hun Žerizalem, nee: «Belzebil† bara a ra! Ganjey boŋkoynoo nda a ga ganjey gaaray!» ²³ Isa ciya i se, de a na filla yaasayanteyan har i se ka nee: «Taka foo nda Ibilisi ga nga boŋ gaaray?» ²⁴ Laama kaŋ izey dunbu, laamaa din si hin ka kay. ²⁵ Hugu kaŋ izey dunbu, hugoo din si hin ka kay. ²⁶ Adiŋi nda Ibilisi tun nga boŋ se, a na nga boŋ zamna, a si hin ka kay. A ben a se.

²⁷ Koyn mo boro kul si hin ka huru gaabikoyni hugoo ra ka nga jinawey kom, nda man'ti a nk'a haw. Waatoo din ra, a ga nga hugoo jinawey kom. ²⁸ Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, zunubey kaŋ adamize n'i tee, nda wowyaney kul kaŋ a n'i tee Irkoy se, i kul ga yaafandi. ²⁹ Amma boro kul kaŋ na Hundi Henanantaa wow si yaafandi hala abada, nga zunuboo ga jeeje a ga hala abada.»

³⁰ Isa na woo har, zama i nka nee: «Ganji bara a ra.»

*Isa armey nda nga jaa
(Matiyu 12.46-50; Luka 8.19-21)*

³¹ Isa armey nda nga jaa kaa. I kay taray, de i na boro sanba kaŋ ma ciya a se. ³² Alžamaa goo ma goro k'a wanga, de i nee a se: «Guna, ni jaa nda ni armey [nda ni woymey] goo taray, i ga ni hāa.» ³³ Isa zaabi ka nee i se: «May ti ay jaa nda ag'armey?» ³⁴ Woo banda ga, a na moo fur borey ga kaŋ ga goro k'a wanga. A nee i se: «Ay jaa nda ay armey ne. ³⁵ [Zama] boro kul kaŋ ga Irkoy ibaayoo tee, boraa din ti ag'armaa, nga ti ay woymaa, nga ti ay jaa.»

† 3:22 3.22 Belzebil, Ibilisi maa foo no.

4

Sayakaa filla yaasayantaa (Matiyu 13.1–9; Luka 8.4–8)

¹ Isa sintin koyne ka cawandi isabangoo mijoo ga. Alžama beeri marga a boŋ hala nongu kaŋ ra a nka koy huru harihii ra ka goro, amma borey kul cindi guraa ga isabangoo tenje. ² A na haya boobo cawandi i se filla yaasayanteyan ra. Nga cawandoo ra, a nee i se: ³ «Wa haŋajer! Sayakaw foo ne ka fatta ka koy saya. ⁴ Kaŋ a goo ma saya, dumiyo jere foo kaŋ fondaa bande. Cirawey kaa, de i n'a gon. ⁵ Jere foo kaŋ tondidoo ra kaŋ ra labu boobo sii. Dogoo din da a zay, zama labu boobo sii a boŋ. ⁶ Waatoo kaŋ waynaa fatta, a ton. A kogu, zama a sii nda linji gaabante. ⁷ Jere foo kaŋ dumari karjikoyniyan ra. Karjey beeri, i n'a hewguba, woo se a mana ize tee. ⁸ Jere foo kaŋ labu henna ra. A zay, a boosu, de a na izeyan tee. Affoo na ize waranza (30) hay, affoo woydu (60), affoo zangu (100).» ⁹ Isa yee ka nee i se: «Boro kaŋ goo nda haŋa ka maa, ma haŋajer!»

Addaliloo kaŋ se Isa ga filla yaasayantey dan nga ŝenney ra (Matiyu 13.10–17; Luka 8.9–10)

¹⁰ Waatoo kaŋ Isa goo nga hinne, borey kaŋ goo a bande nda taalibi woy cindi hinkaa (12) n'a hãa nda filla yaasayantey addaliloo. ¹¹ A nee i se: «War, war duu Irkoy Laamaa haya tugantaa, amma taray borey, haya kul si harandi i se kala nda filla yaasayanteyan. ¹² Nga ra

⟨ba kaŋ i ga guna, i si dii,
 ba kaŋ i ga maa, i si faham,
 hala i masi tuubi,
 de ngi zunubey ga yaafandi!⟩*»

Sayakaa filla yaasayantaa maanaa
 (Matiyu 13.18–23; Luka 8.11–15)

¹³ Woo banda ga, Isa n'i hãa ka nee: «War si filla yaasayantaa woo maanaa bay? Taka foo nda war ga hin ka faham filla yaasayantey jerey se? ¹⁴ Sayakaa man'ti kala boraa kaŋ ga Irkoy meeŝennoo say. ¹⁵ Wey kaŋ kaŋ fonda a bande man'ti kala borey kaŋ se Ŝennoo ga sayandi, za i maar'a, Ibilisi ga kaa ka Ŝennoo kaa kaŋ huru biney ra. ¹⁶ Tondidogoo kaŋ ra a saya man'ti kala borey kaŋ, nda i maa Ŝennoo, dogoo din da i g'a dii nda jaali, ¹⁷ amma a mana linji tee i ra, i si gay a ra. Nda zarabiyen wala gurzugayyan kaa i ga Ŝennoo maaganda se, dogoo din da i ga murti. ¹⁸ Dumari karjikoyney kaŋ ra dumiyo jere faa sayandi man'ti kala borey kaŋ maa Ŝennoo, ¹⁹ amma aduŋŋa alhuzuney, nda nga almaanoo kaŋ ga zanba, nda boonawey jerey no ma Ŝennoo hewguba, a masi ize tee. ²⁰ Labu hennaa kaŋ ra jerey goo man'ti kala borey kaŋ maa Ŝennoo, i n'a dii. I ga ize tee, affoo waranza (30), affoo woydu (60), affoo zangu (100).»

Fitillaa filla yaasayantaa
 (Luka 8.16–18)

* **4:12** 4.12 Ezayi 6.9–10.

21 Isa nee i se: «Boro ga fitilla zaa ka kusu gum a boŋ, wala k'a dan daari cire wala? N'bay a si danandi kala fitilla gorodogoo ga? 22 Haya tugante sii no kaŋ si kaa ka fataw. Sirri sii no kaŋ si kaa ka fataw. 23 Boro kaŋ goo nda haŋa ka maa, ma haŋajer!» 24 Woo banda ga, a nee i se: «Wa lakkal dan hayey kaŋ war ga maar'ey se. Takaa kaŋ nda war ga neeša, nga nda i ga neeši war se, de mo war ga duu tontoni. 25 Zama boro kaŋ goo nda a, i g'a noo koyne. Boro kaŋ sii nda a, ba woo kaŋ a goo nda a, ga taandi.»

Dumiyoo kaŋ ga zay nda nga boŋ filla yaasayantaa

26 Isa nee: «Irkoy Laamaa ga hima sanda de aru kaŋ koy dumi say laboo ra. 27 Nda aroo na cijiney kul tee a ga kani, a na zaarey kul tee a ga hoy, dumiyoo ga bagu ka beeri ka gar a mana bay takaa kaŋ nda a zay. 28 Laboo ga dumiyoo zayandi nga foo nda nga boŋ. A mma jin ka tee subu, nga banda ga, a ma tee jeeni, a ma yee koyne ka tee taasuu kaŋ goo jeenoo ga. 29 Za taasoo nin, aroo ga borey dan a ra nda cendi, zama heгаа ka too.»

*Dumi gurunbu-ize kaccaa filla yaasayantaa
(Matiyu 13.31-32, 34; Luka 13.18-19)*

30 Isa nee: «Macin nda ir ga Irkoy Laamaa sawandi? Wala mo, macin ti filla yaasayantaa kaŋ g'a fahamandi borey se? 31 A si hima nda kala dumi gurunbu-ize kacuu foo kaŋ se i ga nee mutardi. Waati kaŋ a sayandi, a kacca nda dumiyey kul kaŋ goo aduŋŋa ra. 32 Amma waati kaŋ a dumandi ka ben, a ga zay ka beeri ka

bisa dumarey kul. A ga kabe beeriyanj tee hala cirawey ga hin ka teji tee a ra.»

*Isa ga cawandi nda filla yaasayanteyanj
(Matiyu 13.34–35)*

³³ Filla yaasayantey wey dumi boobo nda Isa na Irkoy meešennoo har i se. A na taka tee kanj ra i ma hin ka faham a se. ³⁴ A si šelanj i se kala nda filla yaasayanteyanj hinne. Amma nda ngi hinne no, a ga šenney kul feeri taalibey se.

*Isa na hewoo kayandi
(Matiyu 8.23–27; Luka 8.22–25)*

³⁵ Zaari follokaa din da, kanj cijinoo too, Isa nee nga taalibey se: «Ir ma denj ka koy haroo boŋ faa ga.» ³⁶ Waatoo kanj i na alžamaa nanj a ma koy, taalibey huru Isa bande harihiyoo kanj ra a goo k'a hun. De mo harihii fooyanj hanga ey ka koy. ³⁷ Hew beeri foo tun hala nongu kanj ra bondawey ga say hiyoo ra. Hiyoo too nda hari. ³⁸ Isa goo ma jirbi hiyoo koroo ra, furkanga goo boŋoo cire. Taalibey n'a tunandi, i nee a se: «Alfagaa, ir ga halaci, n'si huzun nda iri?»

³⁹ A tun jirboo ra, a zahã hewoo ga jina, a šelanj isabangoo se ka nee: «Dangay suk!» Hewoo kay, de nongoo kul tee sōy. ⁴⁰ Woo banda ga, Isa nee nga taalibey se: «Macin se war ga arkubu? War si naanay hala sohō?» ⁴¹ I hanse ka hunbur, de i ga cere hãa ka nee: «May ti boraa woo kanj ba hewoo nda isabangoo ga hayaa tee kanj a n'a har?»

5

*Isa na ganjiyaŋ gaaray k'i kaa aru ra
(Matiyu 8.28–34; Luka 8.26–39)*

¹ Isa nda nga taalibey too isabangoo boŋ faa ga, Geraza koyraa borey laamaa ra. ² Isa zunbu harihiyoo ra. Dogoo din da aru foo kaŋ ra ganji goo fatta saarawey ra k'a kubay. ³ Saarawey ti nga gorodogoo. Boro sii no kaŋ ga hin k'a haw koyne, ba nda guuru karfu. ⁴ Cee booboyaŋ i ga gaalayaŋ danj cewey ra, i g'a haw nda guuru karfuyaŋ, amma a ga guuru karfey dunbu, a ga gaalawey kayri. Boro kul gaaboo si hin k'a gooji. ⁵ Waati kul, cijin nda zaari, a sii kala saarawey ra nda tondi hondey boŋ. A ga kaati, a ga nga boŋ maray nda tondey.

⁶ Waatoo kaŋ a na Isa honnay, kul a zuru ka koy sujudu jinoo ra, ⁷ de a na jinde jer ka kaati ka nee: «Macin ka agay nda ni marga, Isa Irkoy Jerantaa Iz'aroo? Ay n'a kar ni ga nda Irkoy, mas'ay zarabi!» ⁸ Hayaa kaŋ se a na woo har man'ti kala Isa nka nee a se: «Ganjoo, hun aroo woo ra.» ⁹ Woo banda ga, Isa n'a hãa ka nee: «Macin ti ni maapoo?» A tuuru a se ka nee: «Ay maapoo ti Alžama, zama ir ga boobo.» ¹⁰ Aroo na Isa suurandi nda gaabi ka nee: «Masi ganjey gaaray k'i fattandi gandaa ra.»

¹¹ A gar kaŋ nbirŋa booboyaŋ goo ma kur tondi hondoo jesoo ga. ¹² De ganjey na Isa suurandi ka nee a se: «Ir sanba nbirŋawey wey ra, hala ir ma huru i ra!» ¹³ A n'a tee i se. Ganjey fatta aroo ra ka huru nbirŋawey ra. Nbirŋawey zuru ka

hun tondi hondoo jesoo ga beene* ka isabangoo gaarandi. I ga koy too nbirɲa boŋ zenber hinka (2.000), i yoole.

¹⁴ Kaŋ woo tee kul, wey kaŋ g'i kur zuru ka koy alhabaroo filla koyraa nda saajoo borey se. De borey koy dii hayaa kaŋ tee. ¹⁵ Waatoo kaŋ i too nongoo kaŋ ra Isa goo, i dii aroo kaŋ ra ganjey cindi. A ga goro, darbay goo jindoo ra, lakkaloo ga timme daku. Borey kaŋ dii a hunbur. ¹⁶ Wey kaŋ dii hayaa kaŋ Isa n'a tee aroo nda nbirɲawey se no ma filla borey kaŋ kokor ka kaa se. ¹⁷ Woo banda ga, borey sintin ka wiri Isa ga, a ma mooru ngi gandaa ga.

¹⁸ Waatoo kaŋ Isa goo ma huru harihiyoo ra ka koy, boraa kaŋ ra ganjey cindi na Isa suurandi a ma naŋ nga ma cindi nga bande. ¹⁹ Amma Isa mana yadda, a nee aroo se: «Koy ni hugoo do nda ni borey do ka hayaa kul filla i se kaŋ ni Koyoo n'a tee ma ne, nda takaa kaŋ nda a hinna ma ne.» ²⁰ Aroo dira gandaa kaŋ maɲoo ti Dekapol (maanaa «koyra woy (10)»), kul bande ka takaa kul deede kaŋ Isa n'a tee nga se. Borey kul na almunkar.

Žayrus ize woyoo nda woyoo kaŋ tuku Isa bankaaraa ga

(Matiyu 9.18–26; Luka 8.40–56)

²¹ Isa deŋ koyne ka koy haroo boŋ faa ga [harihii ra]. Kaŋ a too, alžama beeri foo marga a boŋ haroo miɲoo ga. ²² Aru foo kaa kaŋ maɲoo ti Žayrus kaŋ goo margahugoo boŋkoyney ra.

* **5:13** 5.13 «tondi hondoo jesoo ga beene», Grek šenni ra, almaganaa faa ti «tondi hondoo boŋoo ga».

Kaŋ a dii Isa, a sujudu cewey cire ²³ k'a suurandi nda gaabi ka nee a se: «Ay ize woy kaccaa goo buuyan mee ga. Kaa ka ni kaboo fur a ga hala a ma duu ka hallasi ka huna.» ²⁴ Isa koy a bande. Alžamaa beeri hanga a bande, i g'a šiita.

²⁵ Woo gar kaŋ woy foo goo jamaa ra kaŋ nga jiiri woy cindi hinka (12) a ga kuri mandi. ²⁶ A hanse ka fara lotokorey kabey ra waatey kaŋ i g'a safar. Alman kul kaŋ goo a se no a n'a daŋ wircoo ra, amma a man'a nafa. Wircoo mma koy de a ga tonton. ²⁷ Kaŋ a maa Isa maapoo, a huru alžamaa ra ka koy Isa dumaa ga ka tuku nga bankaaraa ga, ²⁸ zama a nka nee nga boŋ se: «Jalla, nda ya nka tuku ba nga bankaaraa ga, ay ga hallasi.» ²⁹ Dogoo din da kuri mandiroo kay, de a maate nga gaahamoo ra kaŋ nga doroo duu baani. ³⁰ Kaŋ woo tee, kul Isa maate kaŋ gaabi foo fatta nga ra. A bere alžamaa gamoo ra ka borey hãa ka nee: «May ka tuku ay bankaaraa ga?» ³¹ Nga taalibey nee a se: «N'ga dii alžamaa kaŋ ga ni šiita. Taka foo nda n'ga yee ka hãa: <May ka tuku ay ga?>» ³² Amma Isa cindi ka moo fur borey ga, hala nga ma dii bora a kaŋ too nga do. ³³ Woyoo jijiri hunburay se. Nga kaŋ ga bay hayaa kaŋ tee. A kaa ka sujudu Isa se. A na cimoo kul har a se. ³⁴ Isa nee woyoo se: «Ay izoo, ni naanaa na ni hallasi. Ma koy nda baani, de mo duu baani wircoo woo ra.»

³⁵ A goo ma šelaŋ kaŋ boroyaŋ hun margahugoo boŋkoynoo windoo do ka nee: «Ni ize woyoo faati. Macin se n'ga alfabaa zaa ka kay koyne?» ³⁶ Isa maa šenney wey, amma a mana kula. A nee margahugoo boŋkoynoo se: «Masi

hunbur, naanay hinne.» ³⁷ Kaŋ Isa koy a do, a mana naŋ boro kul ma hanga nga nda man'ti Piyer, nda Žak, nda Yehiya kaŋ ti Žak armaa. ³⁸ Waatoo kaŋ i too nga windoo do, Isa gar kaŋ borey goo ma piimijaama. I ga hēe, i ga yooyo. ³⁹ Kaŋ Isa huru hugoo ra, a n'i hāa ka nee: «Macin ti piimijaamayanoo woo nda hēeney wey? Zankaa mana buu, a mma jirbi.» ⁴⁰ Borey n'a kaŋikaši. A na borey kul fattandi taray jina, a duu ka zankaa paa nda baaboo nda borey kaŋ a n'i hangandi nga bande, ka huru nongoo kaŋ ra zankaa goo. ⁴¹ Isa na zankaa dii nda kaboo ka nee a se: «Taliita kum!» kaŋ maanaa ti «Woy-izoo, ay nee, ma tun ni boŋ ga». ⁴² Dogoo din da woy-izoo tun ka dira. A goo nda jiiri woy cindi hinka (12). A tee borey kul se boŋhaway. ⁴³ Woo banda ga, Isa hanse ka gaabandi i ga kaŋ i masi naŋ boro kul ma bay. A nee i se i ma zankaa noo ŋaayan.

6

Nazaret borey wanji Isa ga (Matiyu 13.53-58; Luka 4.16-30)

¹ Isa hun nongoo kaŋ ra a cindi. A kaa nga koyraa* ra. Nga taalibey hanga a ka koy a bande. ² Hunanzam zaaroo hane, a sintin ka cawandi margahugoo ra. Hanajerkey iboobo boŋey hanse ka haw, de i nee: «Man ra a duu takawey kaŋ a g'i tee? May k'a noo lakkaloo woo nda hini kaŋ nda a ga kayfey wey tee? ³ Man'ti bundu goykaa no wala? Man'ti Maryama iz'aroo

* **6:1** 6.1 Koyraa ti Nazaret.

no? Man'ti Žak, nda Žoses, nda Žud, nda Simon armaa no wala? Koyne mo nga woymey sii ir do ne ra wala?» Woo se i wanji a ga. ⁴ Isa nee i se: «Nongu sii no kaŋ ra annabi si beerandi nda man'ti nga koyraa ra, nda nga alkabiilaa do, nda nga hugey borey do.» ⁵ No din ra Isa mana hin ka kayfi kul tee, nda man'ti wircikoyni fooyaŋ kaŋ a na nga kabey fur i ga k'i noo baani. ⁶ Isa na alaabiina nda borey wey naanay jaŋaa. Woo banda ga, a dira koyra kanbey bande kaŋ ga man no din ka cawandi.

Isa na nga taalibi woy cindi hinkaa (12) sanba (Matiyu 10.5–15; Luka 9.1–6)

⁷ Isa ciya taalibi woy cindi hinkaa (12) se. A soolu k'i sanba ngi boro hinka-hinka. A n'i noo hini ganjey ga. ⁸ A n'i yaamar ka nee i se: «War masi haya kul zaa diraa se nda man'ti gobu. War masi ŋaayan wala bolbol zaa, war masi nooru zaa war gamahawey ra. ⁹ War ma taami daŋ, amma war masi darbay hinka zaa.» ¹⁰ A nee i se: «Hugu kul kaŋ ra war zunbu, war ma cindi no din da ra hala waati kaŋ war ga koy. ¹¹ Nongu kaŋ borey wanji ka war zumandi, i wanji ka haŋajer war se, war ma hun no din ra war ma kusaa kokobu k'a kaa war cewey ga, woo ga tee seede kaŋ haya futa no i n'a tee.»

¹² Taalibey koy borey waazu ka nee i ma tuubi. ¹³ I na ganji booboyaŋ gaaray. I na wircikoyni booboyaŋ noo baani k'i yon nda jii.

Yehiya kaŋ ti batizekaa buuyanoo (Matiyu 14.1–12; Luka 9.7–9)

¹⁴ Kokoyoo kaŋ se i ga nee Herod ga maa kaŋ Isa maapoo ga harandi nongu kul ra. Boro fooyaŋ ga nee: «Yehiya kaŋ ti batizekaa tun bukaway ra, woo se a goo nda hini ka kayfiyaŋ tee.» ¹⁵ Affooyaŋ ga nee: «Ilyasu no.» Affooyaŋ mo ga nee: «Annabi no sanda annabey kaŋ bay ka bara cine.» ¹⁶ Kaŋ Herod maa hayey wey, a nee: «Yehiya kaŋ ay na boŋoo kaa jindoo ga, nga no ka tun!»

¹⁷ Herod sanba ka Yehiya haw k'a daŋ kasaa ra, zama Herod nka hiija nga boŋ armaa gundoo, Filip wandoo kaŋ ti Herodiyad. ¹⁸ Zama Yehiya nka nee Herod se: «A si bisa ma ne, ni armaa wandoo ma bara ni kone.» ¹⁹ Woo se Herodiyad ga konna Yehiya. A baa nga m'a wii, amma a mongu. ²⁰ Herod ga hunbur Yehiya. A ga bay kaŋ aru no kaŋ ga ŋerre, de mo a ga henan, a g'a lakkal henna haya kul masi duu a. Waati kaŋ a ga maa Yehiya ga ŋelan, a si bay haya kaŋ nga m'a tee, amma woo kul, a ga baa nga ma hanajer a se.

²¹ Han foo Herodiyad duu waati henna. Waa-too man'ti kala hanoo kaŋ Herod na nga hayyanoo jiiri bereyanoo hoyandoo tee kaŋ ra a na boro beerey, nda sooje boŋkoyni beerey, nda Galile boro kayantey kul cee i ma ŋaa nga do. ²² Herodiyad ize woyoo huru nongoo kaŋ ra hoyandikey goo, de a gan jiney ra. A kan Herod nda hoyandikey se. Kokoyoo nee woysogaa se: «Haya kul kaŋ n'ga bag'a wiri ay ga, ay g'a noo ma ne.» ²³ A yee ka ŋee woysogaa se ka nee: «Haya kul kaŋ n'g'a wiri, ay g'a noo ma ne, ba nda ay kokoytaraa jere faa no.» ²⁴ Woysogaa

fatta ka koy nga jaa hãa ka nee a se: «Macin no y'a wiri?» Nanoo nee: «Yehiya kanj ti batizekaa, boŋoo wiri.»

²⁵ Dogoo din da woysogaa koy nda cahãyan kokoyoo do k'a ŋaaray ka nee a se: «Ay si baa kala m'ay noo sohõ da Yehiya kanj ti batizekaa boŋoo fendu boŋ.» ²⁶ Kokoyoo binoo hanse ka maray, amma nga žeeyaney nda hoyandikey maaganda se a mana baa nga ma wanji woysogaa se.

²⁷ Dogoo din da a na sooje foo sanba k'a yaamar kanj a ma koy kate Yehiya kanj ti batizekaa boŋoo. Soojaa koy Yehiya boŋoo dunbu kasahugoo ra ²⁸ ka kate a fendu boŋ. A n'a noo woysogaa se, woysogaa n'a noo nga jaa se. ²⁹ Waatoo kanj Yehiya taalibey maa alhabaroo, i koy nga bukaa zaa k'a danj saaray ra.

*Isa na boro zenber guu (5.000) ŋandi
(Matiyu 14.13-21; Luka 9.10-17; Yehiya 6.1-14)*

³⁰ Diyawey marga Isa do ka hayey kul filla a se, nda cawandoo kul kanj ngi n'a tee. ³¹ A nee i se: «Wa kaa ir ma koy jere ga nongu soyante ra ka hunanzam kayna.» Zama boro boobo ga koy i ga kaa i do, woo se i si duu ngi boŋ ka ba ŋaa. ³² I koy harihiyoo ra nongu soyante ra ngi hinne. ³³ Amma boro boobo dii ngi tunyanoo, i n'i bay. I ga hun koyra kanbey kul ra ka zuru nda cee ka Isa nda nga taalibey jin nongoo kanj ra i ga koy.

³⁴ Kanj Isa zunbu harihiyoo ra, a dii alžamaa beeri, a tamalla i se, zama i ga hima nda sanda feejiyan kanj sii nda kurkaw. De a na haya boobo

cawandi i se. ³⁵ Waatoo kanj zaaroo koy, Isa taalibey man a ka nee: «Nongoo, haya kul sii a ra, waatoo koy ka ben. ³⁶ Borey wey nanj i ma koy hawsaa nda koyra kanbey borey do kanj ga man ne ga ka nyaayan day ka nya.» ³⁷ Amma a zaabi ka nee i se: «War hunday m'i noo nyaayan!» I nee a se: «N'ga hongu ir ma koy nzorfu kaaray tamma bonj zangu hinka (200) takula day i se k'i noo i ma nya wala?» ³⁸ Isa nee i se: «Wa koy guna wala takula marje bara war kone?» I koy borey haã, de i yee a do ka nee: «Takula guu nda hamiisa hinka bara ir kone.» ³⁹ A n'i yaamar ka nee: «Wa borey gorandi soofu-soofu subu firzoo bonj.» ⁴⁰ Borey goro, alžama fooyanj boro zangu (100) no, affooyanj boro woyguu (50). ⁴¹ Woo banda ga, Isa na takula guwaa nda hamiisa hinkaa zaa, a na nga bonjoo jer ka beenaa guna, a na albarka tee Irkoy se. A na takulawey dunbu k'i noo nga taalibey se i m'i zamna borey game. A na hamiisa hinkaa mo zamna borey kul game. ⁴² Borey kul nya hala i kungu. ⁴³ I koy nda kokondo woy cindi hinka (12) kanj ga too nda takula dunbu-dunbantey nda hamiisaa kanj cindi. ⁴⁴ Borey kanj na [takulawey] nya, man'ti kala aru zenber guu (5.000).

*Isa dira nda nga cewey hari bonj
(Matiyu 14.22-33; Yehiya 6.15-21)*

⁴⁵ Woo banda ga, dogoo din da Isa na nga taalibey gaabi i ma huru harihiyoo ra ka koy nga jine haroo bonj faa ga Betsayda koyraa here. Nga hunday cindi ka alžamaa nanj i ma koy. ⁴⁶ Kanj

nga nda borey fay, a žigi tondi hondu foo boŋ ka Irkoy ŋaaray.

⁴⁷ Waatoo kaŋ cijinoo too, harihiyoo goo isabangoo gamoo ra, Isa hinne ka cindi guraa ga. ⁴⁸ A dii kaŋ hiyoo hunyanoo hanse ka šendi taalibey ga, zama hewoo mm'i gande. Kaŋ moo ga baa ka boo, Isa dira nda nga cewey isabangoo boŋ ka koy i here. A baa nga ma bisa i ga. ⁴⁹ Waatoo kaŋ taalibey ga dii a goo ma dira isabangoo boŋ, i hongu kaŋ boro kaŋ buu biyoo no, woo se i kaati. ⁵⁰ Kaŋ i kul dii a, i hunbur, amma dogoo din da Isa šelaŋ i se ka nee: «Wa bine tee, agay no, war masi hunbur.» ⁵¹ A huru i bande harihiyoo ra, de hewoo kay. Woo hanse ka taalibey boŋey haw. ⁵² Zama i mana faham ba takulawey kayfoo se. Ngi boŋey no ma šendi.

Isa na wircikoyney noo baani Genezaret laamaa ra
(*Matiyu 14.34–36*)

⁵³ Waatoo kaŋ i deŋ ka ben, i too Genezaret laboo ra. I too guraa ga. ⁵⁴ Kaŋ i fatta hiyoo ra, dogoo din da borey na Isa bay. ⁵⁵ I koy gandaa din kul ra. Nongu kul kaŋ ra borey maa kaŋ a kaa, i ga sintin ka kate a do wircikoyney daarijiyaŋ ga. ⁵⁶ A ma tee koyra kanbey, wala koyrawey, wala hawsa kul kaŋ ra Isa koy, i mma ngi wircikoyney kanandi farrey ra. I g'a suurandi a ma naŋ ngi ma tuku nga darbaa miŋoo hinne ga. Borey kul kaŋ tuku a ga hallasi.

7

*Irkoy yaamaroo bisa adamizey alaadaa
(Matiyu 15.1-9)*

¹ Fariziyeney nda Citaaboo baykawyaŋ kaa ka hun Žerizalem ka marga Isa jeroo ga. ² I dii Isa taalibi fooyaŋ ga ŋaa nda ngi kabe žiibey, maanaa i man'i jumay. ³ Fariziyeney nda Alyahuudey kul, i si ŋaa nda i mana ngi kabey jumay hala i ma henan, zama i mma alaadaa beerandi kaŋ i n'a gar ngi kaagey ga. ⁴ Takaa din da, nda i hun yooboo ra, i si ŋaa nda i mana jumay ka henan. I goo nda alaada boobo fooyaŋ kaŋ i g'i kayandi, sanda ka potey, nda kusey, nda alhan taasawey, [nda daarey] jumay.

⁵ Fariziyeney nda Citaaboo baykey na Isa hãa ka nee: «Macin se ni taalibey si hanga alaadaa bande kaŋ ir n'a gar ir kaagey ga? Macin se i ga ŋaa nda ngi kabe žiibey?» ⁶ Isa nee i se: «Ezayi ga cum kaŋ na annabitaray tee war ga kaŋ ti almunafikey, sanda takaa kaŋ nda a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

<Alžamaa woo, mijey de nda i g'ay beerandi, amma biney ga hanse ka mooru agay.

⁷ Sujudu kaŋ i n'a tee ya ne man'ti kala yaada, zama hayey kaŋ i g'i cawandi man'ti kala borey yaamarey.>^{*}

⁸ War ga Irkoy yaamaroo naŋ ka borey alaadaa kayandi.»

⁹ Isa tonton ka nee: «War goo ma Irkoy yaamaroo yankar henna ka koy war alaadaa gorandi! ¹⁰ Zama Musa nka nee: <Ni jaa nda ni

* 7:7 7.7 Ezayi 29.13.

baaba beerandi.>† De mo: <Boro kaŋ na nga paa wala nga baaba kaynandi, a waazibi boraa ma wiiyandi.>‡ ¹¹ Amma war, war ga nee: <Boro kaŋ nee nga paa wala nga baaba se: “Haya kaŋ ay ga hima k’a noo ma ne man’ti kala ‘korban’ kaŋ maanaa ti ‘sargaroo kaŋ ga hima ka nondi Irkoy maapoo ga’.”> ¹² Nga ne, war si naŋ a ma faabari kul tee nga paa wala nga baaba se. ¹³ Takaa woo nda war ga Irkoy meeŋenoo derandi war alaadaa se kaŋ war g’a har war banda-ka-zunbey se. War ga takawey wey dumi boobo tee.»

Hayey kaŋ ga boro žiibandi
(Matiyu 15.10–20)

¹⁴ Isa ciya alžamaa se koyne ka nee: «War kul ma haŋajer ya ne ka faham. ¹⁵ Haya sii no kaŋ hun tarayhere ka huru boro ra kaŋ ga hin k’a žiibandi, amma hayey kaŋ ga hun boro binoo ra, wey din no m’a žiibandi. ¹⁶ [Boro kaŋ goo nda haŋa ka maa, ma haŋajer!]

¹⁷ Waatoo kaŋ Isa na alžamaa naŋ ka huru huggoo ra, nga taalibey n’a hãa nda filla yaasayantaa woo maanaa. ¹⁸ A nee i se: «War mo si faham? War si faham kaŋ haya kul kaŋ hun tarayheroo ra ka huru boro ra si hin k’a žiibandi? ¹⁹ A si huru binoo ra, amma nga gundoo ra a ga huru jina a ma warrandi salangaa ra.» Šennoo woo ga, ŋaayan kul, Isa n’a halalandi.

²⁰ Isa nee: «Haya kaŋ ga hun boro binoo ra, woo din no ma boro žiibandi. ²¹ Zama borey kuneheroo ra, bine ra hongu laaley ga

† **7:10** 7.10 Fattaroo 20.12; Alhukumoo 5.16. ‡ **7:10** 7.10 Fattaroo 21.17.

hun kaŋ ti woy nda aru izefututarawey, nda zaytarawey, nda borowiiyaney, ²² nda zinayaney, nda haya ceeciyaney albahiiritaray ra, nda binekoguyaney, nda dargayan, nda haya futu boonayyan, nda canseyan, nda wowyan, nda binebeeritaray, nda saamataray. ²³ Haya laaley wey kul si hun kala kunehere ra, ngey no ma boro žiibandi.»

Woy yaw naanay Isa
(*Matiyu 15.21–28*)

²⁴ Isa tun no din ka koy Tir laamaa ra. A zunbu hugu foo ra, a si baa boro kul ma bay kaŋ nga goo no, amma a mana hin ka tugu borey se. ²⁵ Woy foo kaŋ ize woy kaccaa ganji goo a ra, maa Isa maapoo, de a kaa a do ka sujudu a jine cewey cire. ²⁶ Woyoo woo man'ti Alyahuudu no, nga dumoo ti Grek, a mana hayandi kala gandaa kaŋ se i ga nee Siro-Fenisi. A n'a wiri Isa ga, a ma ganjoo gaaray k'a kaa nga ize woyoo ra. ²⁷ Isa nee a se: «Naŋ zankey ma ŋaa ka kungu jina, zama a si boori boro ma zankey ŋaahayaa zaa k'a warra hanši-izey se.» § ²⁸ Woyoo na Isa zaabi ka nee: «Ay Koyoo, hanši-izey kaŋ goo taabaloo cire ga zankey meecindey ŋaa.» ²⁹ Isa nee a se: «Šennoo woo kaŋ n'n'a har se, willi, ganjoo hun ni ize woyoo ra.» ³⁰ Woyoo koy nga hugoo do, a na nga izoo gar a ga kani nda baani daaroo boŋ, ganjoo hun a ra.

Isa na lutu noo baani

§ 7:27 7.27 Alyahuudey do, dumi kul kaŋ man'ti ngi dumoo ga hima nda hanši.

³¹ Isa hun Tir laamaa ra ka bisa nda koyraa kanj maapoo ti Sidonj ka yee ka kaa Galile isabangoo here ka bisa nda Dekapol (maanaa «koyra woy (10)») laamaa game. ³² Boroyan kate a do boro foo kanj ga lutu, a si šelanj mo ka boori. I na Isa suurandi a ma kabe fur a ga. ³³ Isa n'a ka mooru alžamaa ka koy jere ga. A na nga kabe-izey danj lutoo hanjaway ra jina, a tufa, a na tufaa zaa k'a tuku lutoo deenoo ga, ³⁴ de a na nga boŋoo jer ka beenaa guna ka hunsar beeri foo tee ka nee a se: «Efaata!» kanj maanaa ti «Wa feeri!». ³⁵ [Dogoo din da] hanjaway feeri, deenoo hun denjiyanoo ga, de a šelanj nda fondaa. ³⁶ Isa na borey yaamar kanj i mas'a har boro kul se. Waati kul kanj Isa ga nee borey mas'a har, waati din no borey ga alhabaroo fee ka tonton. ³⁷ A tee alžamaa se boŋhaway beeri, de i nee: «Haya henna koonu no a g'a tee! A ga lutey hanjaway feeri, a ga benbaway šelanandi.»

8

Isa na boro zenber taaci (4.000) ŋandi (Matiyu 15.32-39)

¹ Jirbey wey alžama beeri foo goo Isa bande koyne. I sii nda haya kanj i g'a ŋaa. Isa ciya nga taalibey se ka nee i se: ² «Ay ga tamalla jamaa se, zama jirbi hinza ti woo kanj i goo ay bande, i sii nda haya kanj i g'a ŋaa. ³ Nda ay n'i yeeti ngi hugey do nda heraa, i ga kanj fondaa ra, zama affooyan mana hun kala nongu mooro ra.» ⁴ Nga taalibey tuuru a se ka nee: «Man ra boro ga hin ka duu saajoo woo ra ŋaayan kanj ga borey wey

kungandi?» ⁵ Isa n'i hãa ka nee: «Takula marje bara war kone?» I n'a zaabi ka nee: «Iyye bara ir kone.»

⁶ Woo banda ga, Isa na alžamaa yaamar i ma goro laboo ra. A na takula iyyaa zaa, a na albarka tee Irkoy se, a n'i dunbu k'i noo nga taalibey se i m'i zamna. Taalibey n'i zamna alžamaa se. ⁷ Hamaisa kayna fooyaŋ cindi i kone. Isa na albarka daŋ i ra. A nee i ma ngi mo zamna. ⁸ Borey ŋaa hala i kungu. I koy nda kokondo beeri iyye kaŋ ra wey kaŋ cindi goo. ⁹ I ga too boro zenber taaci (4.000) cine. Woo banda ga, Isa n'i naŋ i ma koy. ¹⁰ Dogoo din da Isa huru harihiyoo ra, nga nda nga taalibey ka koy laamaa ra kaŋ maapoo ti Dalmanuta.

*Borey na tammaasa kayfante ceeci
(Matiyu 16.1–4)*

¹¹ Fariziyeney kaa, de i sintin ka kakaw Isa bande hala ngi m'a sii. I n'a wiri a ga a ma tammaasa kayfante foo tee kaŋ hun beenaa ra. ¹² Isa hunsar nga binoo ra nda sahã, de a nee: «Cin se zamanoo woo borey ga tammaasa kayfante ceeci? Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, tammaasa kayfante kul si teendi zamanoo woo borey se koyne!» ¹³ Isa na Fariziyeney naŋ, a yee ka huru harihiyoo ra ka koy haroo boŋ faa ga.

*Dolobiroo kaŋ ga boro ga hima ka nga boŋ
hawgay
(Matiyu 16.5–12; Luka 12.1)*

¹⁴ Taalibey dirpa ka takula zaa ngi bande nda man'ti ize folloku kaŋ cindi i kone harihiyoo ra.

15 Isa n'i yaamar ka nee: «Guna, wa hawgay Fariziyeney dolobiroo nda Herod dolobiroo ga.»
 16 Zama takula sii taalibey kone, i šelan-šelan cere game. 17 Isa bay, a nee i se: «Macin se war ga šelan-šelan ka nee kaŋ war sii nda takula se? War si faham, war si dii hala sohõ? War boŋey no ma šendi wala? 18 War goo nda mooyan, war si dii wala? War goo nda hanayan, war si maa wala? War si hongu 19 waatoo kaŋ ay na takula guwaa dunbu boro zenber guwaa (5.000) se, wey kaŋ cindi kokondo marje ra war n'i dan ka koy?»
 Taalibey nee a se: «Kokondo woy cindi hinka (12).» 20 «De waatoo kaŋ ay na iyyaa dunbu boro zenber taaca (4.000) se, kokondo beeri marje no war n'i too nda wey kaŋ cindi k'i ka koy?» I tuuru a se ka nee: «Kokondo beeri iyye.» 21 A nee i se: «Woo kul, hala sohõ war si faham wala?»

Isa na danaw moŋey feeri kaŋ goo Betsayda

22 Isa nda nga taalibey too Betsayda. Boroyan kate a do danaw foo, de i n'a suurandi kaŋ a ma danaa taaru k'a noo baani. 23 Isa na danaa dii nda kaboo, a n'a gongu ka hibi koyraa ga. A na tufay dan danaa moŋey ga. A na nga kabey fur a ga, de a nee a se: «N'ga dii haya wala?» 24 Danaa na nga moŋey feeri. A nee: «Ay ga dii borey, amma i mma tee ya ne sanda tuuriyan kaŋ ga dira.» 25 Isa yee koyne ka nga kabey dan moŋey ga, de a dii henna, a yee nga taka žeenaa ga, nga moo gunaa henan. 26 Woo banda ga, Isa na aroo yeeti a ma koy nga hugoo do, a nee a se: «Masi ba huru koyraa ra.»

*May ti Isa?**(Matiyu 16.13–20; Luka 9.18–21)*

²⁷ Isa nda nga taalibey dira ka koy koyra kanbey kan ga man koyraa ga kan se i ga nee Sezare Filip*. Fondaa ra, a na nga taalibey hãa ka nee: «Borey mma nee, may ti agay?» ²⁸ I nee a se: «Boro fooyan ga nee kan Yehiya kan ti batizekaa ti ni, affooyan ga nee kan Ilyasu ti ni, affooyan mo ga nee kan annabey de affoo ti ni.» ²⁹ A n'i hãa ka nee: «De war, war mma nee, may ti agay?» Piyer n'a zaabi ka nee: «Ni ti Almasihu.» ³⁰ Isa hanse k'i yaamar kan i masi nga maapoo har boro kul se.

*Isa šelan nga buuyanoo nda nga tunyanoo ga**(Matiyu 16.21–23; Luka 9.21–22)*

³¹ Woo banda ga, Isa sintin ka nga taalibey bayrandi ka nee i se kan kala Bora a kan tee Adamize ma dii zarabi booboyan. Boro beerey nda sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey g'a yankar. A ga wiiyandi, de jirbi hinza banda ga, a ga tun. ³² A na šennoo woo har i se kaaray. Piyer n'a dii jere ga ka citi a ga. ³³ Isa bere, de a na nga taalibey guna. A citi Piyer ga ka nee a se: «Mooru ay ga, Šaytan, zama n'si alhuzun nda Irkoy ibaayoo, borey wanoo nda n'ga alhuzun.»

*Takaa kan ga kate boro ma hanga Isa**(Matiyu 16.24–28; Luka 9.23–27)*

³⁴ Woo banda ga, Isa ciya alžamaa nda nga taalibey se, a nee i se: «Boro kan ga baa nga

* **8:27** 8.27 *Matiyu 16.13.*

ma hanga ay bande, kala a ma nga alhawaa naŋ, a ma nga kanjandibundoo zaa† jina, a ma hanga agay. ³⁵ Boro kaŋ ga baa nga ma nga hundoo hallasi g'a mursu, amma boro kaŋ ga nga hundoo mursandi agay nda Alhabar Boryaa maaganda se g'a hallasi. ³⁶ Macin no a g'a hanse boro se a ma duu aduŋŋa kul, nda nga hundoo ga mursu? ³⁷ Macin no boro g'a barmay nda nga hundoo?

³⁸ Boro kul kaŋ agay nda ay meešenney g'a haawandi zamanoo woo boro zinateerey nda zunubantey game, Bora a kaŋ tee Adamize mo ga haw a borey game waati kaŋ a kaa nga Baaba Irkoy daržaa ra nda almalayka henanantey.»

9

¹ Isa nee i se: «Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, boroyaŋ goo ne kaŋ si buuyan taba i mana dii Irkoy Laamaa ma kaa nda saħã.»

Isa kunturoo alhaaloo barmay

(Matiyu 17.1-13; Luka 9.28-36; Piyer bataga 2to 1.16-18)

² Jirbi iddu banda ga, Isa na Piyer, nda Žak, nda Yehiya zaa ka koy jere ga, ngi hinne tondi hondu beeri foo ga. Nga kunturoo alhaaloo barmay jiney ra. ³ Nga darbawey tee ikaaray far. Boro sii aduŋŋa ra kaŋ ga hin ka darbawey kaarayandi ka too nga waney takaa. ⁴ Ilyasu nda Musa bangay i se, de i cindi ka šelan Isa bande.

† **8:34** 8.34 Boro ma nga kanjandibundoo zaa man'ti kala boro ma yadda ka nga hundoo noo sanda takaa kaŋ nda Isa na nga wanoo noo.

⁵ Piyer na šennoo zaa ka nee Isa se: «Rabbi, a ga boori ir ma cindi ne ra, adiši ir ma hukkuum hinza cin, affoo ni se, affoo Musa se, affaa Ilyasu se.» ⁶ Piyer si bay haya kaŋ nga m'a har, zama taalibi hinzaa kul nka hunbur. ⁷ Duula foo na nga biyoo k'i gum, de jinde foo fatta duulaa ra ka nee: «Woo ti agay Iz'aroo, ay baakaa, wa haŋajer a se!» ⁸ Dogoo din da taalibey guna-guna ngi jerey ga, amma i mana dii boro kul, ngi nda Isa hinne no.

⁹ Kaŋ i goo ma zunbu tondi hondoo boŋ, Isa n'i yaamar ka nee kaŋ woo kaŋ i dii a, i mas'a deede boro kul se hala waati kaŋ ra Bora a kaŋ tee Adamize tun bukawey ra. ¹⁰ I na yaamaroo dii, amma i cindi ka cere hãa ka nee: «Ka tun bukawey ra», woo din ti macin?»

¹¹ Woo banda ga, i na Isa hãa ka nee: «Macin se Citaaboo baykey ga nee kaŋ kala Ilyasu ma kaa jina?» ¹² A nee i se: «Cimi no kaŋ Ilyasu ga kaa ka hayey kul gorandi jina. Macin se a hantumandi Citaaboo ra Bora a kaŋ tee Adamize ga kaŋ a ga dii zarabi booboyaŋ, i g'a kaynandi. ¹³ Amma ay ga war bayrandi kaŋ Ilyasu kaa, de borey n'a tee woo kaŋ kan i se, sanda takaa kaŋ nda a hantumandi a ga.»

*Isa na ganji gaaray k'a kaa zanka ra
(Matiyu 17.14–21; Luka 9.37–43)*

¹⁴ Waatoo kaŋ i too taalibey cindey do, i dii alžama beeri foo kaŋ g'i wanga nda Citaaboo baykawyaŋ kaŋ ga kakaw i bande. ¹⁵ Kaŋ borey dii Isa, boŋey hanse ka haw. I zuru ka koy a do k'a foo. ¹⁶ A n'i hãa ka nee: «Macin ga war

goo ma kakaw i bande?» ¹⁷ Boro foo kaŋ goo alžamaa ra, n'a zaabi ka nee: «Alfagaa, ya nka kate ni do ay iz'aroo kaŋ ra ganji goo kaŋ g'a benbandi. ¹⁸ Nongu kul kaŋ ra zankaa goo, nda a tun a se, a g'a warra ganda, a ga kufu kar, a ga hijey kaama, gaahamoo ga kogu karbaši. Ay n'a wiri ni taalibey ga i ma ganjoo gaaray, amma i mana hin.» ¹⁹ Isa zaabi ka nee i se: «Dumi kaŋ si naanay, hala waati foo no ay ga hima ka cindi war bande? Hala waati foo no ay ga hima ka war suuri? Wa kate zankaa ya ne.»

²⁰ I kate nda a do. Kaŋ ganjoo dii Isa, a na zankaa guzuguzu. A n'a kaŋandi ganda. A cindi ka bilimbilim laboo ra, de mijoo ga kufu kar. ²¹ Isa na zankaa baaba hãa ka nee: «Za waati foo no woo ga tee a se?» Baaboo tuuru a se ka nee: «Za nga zankakaccutaraa ga. ²² Cee booboyaŋ ganjoo g'a warra nuune ra wala hari ra hala nga m'a halaci. Nda n'ga hin, hinna ir ga, m'ir soolam!» ²³ Isa tuuru a se ka nee: «N'nee: <Nda n'ga hin...>! Haya kul ga hin ka tee boro kaŋ naanay se.» ²⁴ Dogoo din da zankaa baaba kaati ka nee: «Ay naanay. Ay faaba k'ay naanay jaŋaa kaa!»

²⁵ Kaŋ Isa dii alžamaa goo ma zuru ka kaa, a zahã ganjoo ga ka nee a se: «Ganjoo kaŋ ga boro tee lutu nda benbaw, ay na ni yaamar, hun zankaa woo ra, de mo masi yee ka huru a ra hala abada!» ²⁶ Ganjoo na kaati beeri tee, a na zankaa guzuguzu futu, de a hun a ra. Zankaa hima nda bukaw. Woo se boro boobo nee: «A buu.» ²⁷ Amma Isa na zankaa dii nda kaboo. A n'a tunandi, de zankaa kay nga boŋ ga.

²⁸ Waatoo kaŋ Isa huru hugoo ra, nga nda nga taalibey hinne bara no, i n'a hãa ka nee: «Macin se ir, ir mana hin ka ganjoo gaaray?» ²⁹ Isa nee i se: «Ganjoo woo dumoo si hin ka fatta nda man'ti Irkoy ŋaarayyan [nda meehawyan].»

Isa yee ka ŧelan nga buuyanoo nda nga tunyanoo ga

(Matiyu 17.22-23; Luka 9.43-45)

³⁰ I hun no din, i koy bisa nda Galile, amma Isa si baa borey ma bay. ³¹ Zama haya kaŋ se a mma nga taalibey cawandi, a nee i se: «Boraa kaŋ tee Adamize ga kaŋandi adamizey kabey ra. I ga kaa k'a wii, de jirbi hinza banda ga, a ga tun.» ³² Amma taalibey mana faham ŧennoo woo se, de i ga hunbur k'a hãa.

May ka bisa borey kul?

(Matiyu 18.1-5; Luka 9.46-50)

³³ I koy Kaparnahum. Waatoo kaŋ i goo hugoo ra, Isa n'i hãa ka nee: «Macin ga war cindi ka kakaw fondaa ra?» ³⁴ I mana tuuru, zama fondaa ra i nka cindi ka cere kakaw ka bay, ngi ra, may ka bisa borey kul. ³⁵ Isa goro, a ciya taalibi woy cindi hinkaa (12) se. A nee i se: «Boro kaŋ ga baa nga ma huru jine, kala a ma nga boŋ yeeti borey kul se banda. A ma tee borey kul se tam.» ³⁶ Woo banda ga, a na zanka kaccu foo zaa k'a daŋ ngi gamey ra. A n'a naagu nga gandoo ra, de a nee i se: ³⁷ «Boro kul kaŋ yadda ka zanka kaccaa woo cine dii ay maaganda se, boraa, agay hunday ga a yadda. Boro kul kaŋ yadda ay ga man'ti agay hinne ga a yadda, amma boraa kaŋ n'ay sanba ga a yadda.»

³⁸ Yehiya nee Isa se: «Alfagaa, ir dii aru foo kaŋ ga ni maapoo cee ka ganjey gaaray. Ir n'a ganji a m'a tee, zama a sii ir bande.» ³⁹ Isa nee: «War mas'a ganji, zama boro sii no kaŋ g'ay maapoo cee ka kayfi tee, de koyne dogoo din da a ma haya futu har ay ga. ⁴⁰ Boro kaŋ si konna ir, goo ir bande. ⁴¹ Boro kaŋ na war haŋandi hari yaynaa poti foo Almasihu maaganda se, cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, nga sufuraa si dere.»

*War ma hanse ka hawgay zunubu ga
(Matiyu 18.6-9; Luka 17.1-2)*

⁴² «Boro kaŋ na boro kaccey wey affoo kaŋ ga naanay [agay] kaŋandi zunubu ra, boraa din, fufutondi beeri ma hawandi jindoo ga ka warrandi teekoo ra baa a se. ⁴³ Nda ni kaboo no ma ni kaŋandi zunubu ra, a dunbu k'a kaa. Ma tee kabefookoyni ka huru hunaroo ra baa ma ne ma bara nda kabe hinka, ma koy žahannam nuunaa ra kaŋ si buu. ⁴⁴ [No din nooney kaŋ ga boro hamoo ŋaa si buu, nuunaa mo si buu abada.] ⁴⁵ Nda ni cewoo no ma ni kaŋandi zunubu ra, a dunbu k'a kaa. Ma huru hunaroo ra nda cee foo baa ma ne n'goo nda cee hinka, ma warrandi žahannam ra. ⁴⁶ [No din nooney kaŋ ga boro hamoo ŋaa si buu, nuunaa mo si buu abada.] ⁴⁷ Nda ni moŋoo no ma ni kaŋandi zunubu ra, a dogu. Ma huru Irkoy Laamaa ra nda moo foo baa ma ne n'goo nda moo hinka, ma warrandi žahannam ra. ⁴⁸ No din nooney kaŋ ga boro hamoo ŋaa si buu, nuunaa mo si

buu abada. ⁴⁹ Zama boro foo kul ga ciiri-ciirandi nda nuune.*

⁵⁰ Ciiri ga boori, amma nda ciiri tenbaa hun, macin nda boro ga yee k'a noo tenbe? Ciiri tenbe ma bara war ra, alaafiya ma bara war nda cere game.»

10

*Isa šelan fayyan ga
(Matiyu 19.1–12; Luka 16.18)*

¹ Isa hun no din, a tun ka koy Žude gandaa ra, a koy Žurdeŋ isaa se banda. Alžama foo yee ka marga a boŋ. A sintin k'i cawandi koyne, sanda takaa kaŋ a doona k'a tee. ² Fariziyen fooyaŋ man a k'a sii. I n'a hãa ka nee: «A ga bisa aru se a ma fay nga wandoo wala?» ³ Isa n'i zaabi ka nee: «Macin nda Musa na war yaamar?» ⁴ I nee: «Musa yadda aru ma fay-kaddaasu hantum jina, a ma fay.*» ⁵ Isa nee i se: «War biney šendiyanoo se a na yaamaroo woo hantum war se, ⁶ amma za aduppa takaroo sintinoo ga, <aru nda woy no Irkoy n'i tee.>† ⁷ <Woo ka kate, boro ga hun nga naa nda nga baaba do [ka denji nga wandoo ga], ⁸ de ngi boro hinkaa ga tee gaaham folloku.>‡ Woo ra i si yee ka tee ihinka, amma i mma tee gaaham folloku. ⁹ Borey kaŋ Irkoy n'i marga, adamize mas'i fayandi.»

* **9:49** 9.49 Hantum fooyaŋ ga tonton ka nee: «Sargari kul ga ciiri-ciirandi.» Ciiri goyoo man'ti kala ka henanandi, ka haya marga a masi hasara, amaanaa tammaasaa no (Sargarey 2.13).

* **10:4** 10.4 Alhukumoo 24.1, 3. † **10:6** 10.6 Sintinoo 1.27; 5.2.

‡ **10:8** 10.8 Sintinoo 2.24.

¹⁰ Waatoo kaŋ i willi hugey do, taalibey yee ka Isa hãa nda fayyan šennoo. ¹¹ A nee i se: «Boro kul kaŋ na nga wandoo fay ka hiiji affoo, a na zina tee ka duu zunubu ijinaa ga. ¹² Woy mo kaŋ na nga kurŋoo fay ka hiiji aru foo na zina tee.»

*Isa na albarka daŋ zankey ra
(Matiyu 19.13–15; Luka 18.15–17)*

¹³ Boroyaŋ kate Isa do zankayaŋ hala a m'i taaru, amma taalibey citi i ga. ¹⁴ Waatoo kaŋ Isa dii woo, a futu ka nee i se: «Wa zankey naŋ i ma kaa ay do, war mas'i ganji, zama borey kaŋ ga hima nda ey wane nda Irkoy Laamaa. ¹⁵ Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, boro kul kaŋ mana Irkoy Laamaa dii sanda takaa kaŋ nda zanka kaccu g'a dii, šikka sii kaŋ boraa si huru a ra.» ¹⁶ Woo banda ga, a na zankey naagu nga gandoo ra, a na nga kabey fur i ga ka albarka daŋ i ra.

*Aru almankoynoo
(Matiyu 19.16–30; Luka 18.18–30)*

¹⁷ Waatoo kaŋ Isa na fonda a zaa, aru foo zuru ka kaa. A kaŋ kanjey ga Isa jine k'a hãa ka nee: «Alfa boryaa, macin no ay ga hima k'a tee hala ya hunayan abadantaa tubu?» ¹⁸ Isa nee a se: «Macin se n'ga nee ay ga boori? Boro kul si boori nda man'ti Irkoy hinne. ¹⁹ N'ga yaamarey bay: <Masi boro wii, masi zina, masi zay, masi taari seedetaray tee>, masi boro kul toone, <ni naa nda ni baaba beerandi.>Š» ²⁰ Aroo n'a zaabi ka nee: «Alfagaa, wey kul ay n'i dii za ay zankataraa ga.» ²¹ Isa n'a guna, a bag'a. A nee a se: «Haya foo

Š **10:19** 10.19 Fattaroo 20.12–16; Alhukumoo 5.16–20.

ga ni kuma: hayey kul kaŋ goo ma ne neere, de ma hayoo noo talkey se, woo ra n'ga duu alman beenaa ra. Nga banda ga, ma kaa ka hanga agay.»
²² Aroo gaahamoo buu a ga kaŋ Isa na šennoo woo har. A koy nda binemarayyan, zama a goo nda alman boobo.

²³ Isa guna jine nda banda, de a nee nga taalibey se: «A ga šendi borey kaŋ goo nda alman se i ma huru Irkoy Laamaa ra.» ²⁴ Šenney kaŋ a n'i har hanse ka taalibey boŋey haw. Isa yee ka nee i se: «He zankey, Irkoy Laamaa huruyanoo ga šendi!» ²⁵ Yoo ma bisa nda sana fun ga faala nda almankoy ni ma huru Irkoy Laamaa ra.»
²⁶ Taalibey boŋhawaa mma koy de a ga tonton. I nee cere se: «Adiši may no ma hin ka hallasi?»
²⁷ Isa n'i guna, de a nee i se: «Adamizey se a ga mongu, amma man'ti Irkoy se, zama haya sii no kaŋ ga mongu Irkoy se.»

²⁸ Woo banda ga, Piyer nee a se: «Ir ne, ir na hayey kul naŋ ka hanga ni bande.» ²⁹ Isa n'a zaabi ka nee: «Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, boro kul sii no kaŋ ga nga hugoo naŋ, wala nga armye, wala nga woymey, wala nga jaa, wala nga baaba, wala nga izey, wala nga faarey agay nda Alhabar Boryaa maaganda se, ³⁰ kaŋ si duu hayey wey cine zangu (100) zamanoo woo ra: huguyan, nda armayan, nda woymeyan, nda jaayan, nda izeyan, nda faariyan. A ga kaa ka duu gurzugayyan, amma alaaharaa hane a ga duu hunayan abadantaa. ³¹ Amma boro booboyan kaŋ goo jine ga kaa ka tee ikokoranteyan, ikokorantey ga kaa ka tee ijinawey.»

Isa cee hinzantoo kanj a ga šelan

*nga buuyanoo nda nga tunyanoo ga
(Matiyu 20.17–19; Luka 18.31–34)*

³² Isa nda borey kanj goo a bande dira ka žigi ka koy Žerizalem. Isa goo ma dira jiney ra. Taalibey biney n'i kankam, de borey kanj hanga i bande ga hunbur. Isa yee ka taalibi woy cindi hinkaa (12) dii ka sintin ka hayey har i se kanj ga kaa ka tee nga ga. ³³ A nee: «Nga ne, ir goo ma žigi ka koy Žerizalem. I ga Bora a kanj tee Adamize nondi sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey se. I ga kayandi kanj a mma hima ka buu. I g'a nondi kutakey se. ³⁴ I g'a kaynandi, i ga tufa a ga, i g'a barzu, de i g'a wii. Jirbi hinza banda ga, a ga tun.»

*Jineboro mma tee alhaadimaykaw
(Matiyu 20.20–28; Luka 22.24–27)*

³⁵ Zebede iz'arey kanj ti Žak nda Yehiya, man Isa ga. I nee a se: «Alfagaa, ir ga haya foo wiri ni ga, m'a tee ir se.» ³⁶ A n'i hãa ka nee: «Macin no war ga baa y'a tee war se?» ³⁷ I nee a se: «Ir mma baa ma nanj ir affoo ma goro ni kabe henna ga, affaa ma goro ni kabe laalaa ga ni daržaa ra.» ³⁸ Isa nee i se: «War si haya bay kanj war g'a wiri. War ga hin ka gurzugaa potoo hayaa hanj kanj ay g'a hanj wala? War ga hin ka batizandi nda batizeyanoo kanj nda ay ga batizandi wala?» ³⁹ I nee a se: «Ir ga hin.» Isa nee i se: «War ga kaa ka potoo hayaa hanj kanj ay g'a hanj, war ga kaa ka batizandi nda batizeyanoo kanj nda ay ga batizandi, ⁴⁰ amma ka goro ay kabe henna

wala ilaalaa ga, man'ti agay no m'a kayandi. A si nondi kala borey kaŋ se Irkoy n'a soolu.» ⁴¹ Kaŋ taalibi woyaa (10) maa woo, i sintin ka dukur Žak nda Yehiya ga.

⁴² Isa ciya i se, a nee i se: «War ga bay kaŋ borey kaŋ i g'i himandi nda gandawey boŋkoyney ga koytaray fur i boŋ, ngi boro beerey ga hini fur i boŋ. ⁴³ Amma war game man'ti takaa woo no, boro kaŋ ga baa nga ma tee boro beeri war ra, kala a ma tee war tamoo. ⁴⁴ Boro kul kaŋ ga baa nga ma huru war ra jine, kala a ma nga boŋ tee borey kul se baŋna. ⁴⁵ Zama Bora a kaŋ tee Adamize mana kaa hala i ma alhaadimay nga se, amma a nka kaa ka alhaadimay, de mo ka nga hundoo noo hala boro boobo zunubey ma banandi k'i hallasi.»

Isa na danaw moyey feeri Žeriko koyraa jeroo ga
(*Matiyu 20.29–34; Luka 18.35–43*)

⁴⁶ I naaru ka koy too Žeriko. Waatoo kaŋ Isa ga fatta koyraa ra, nga, nda nga taalibey, nda alžama beeri, danaw gariibu goo ma goro fondaa jeroo ga. Maapoo ti Bartime, baaboo ti Time.

⁴⁷ Waatoo kaŋ a maa kaŋ Isa Nazaret bora a no, kul a sintin ka kaati ka nee: «Dawda Haamaa, Isa, hinna ay ga!» ⁴⁸ Boro boobo ga citi danaa ga a ma dangay. Amma a mma kaati ka tonton ka nee: «Dawda Haamaa, hinna ay ga!» ⁴⁹ Isa kay, de a nee: «Wa ciya a se.» I ciya danaa se ka nee: «Bine tee, tun ni boŋ ga, a ga ciya ma ne.» ⁵⁰ Danaa na nga darbay beeroo warra, a sar ka tun ka koy Isa do. ⁵¹ Isa n'a hãa ka nee:

«Macin no n'ga baa y'a tee ma ne?» Danaa nee a se: «Rabbuni (maanaa <alfagaa>), ya mma baa ya yee ka dii.» ⁵² Isa nee a se: «Ma koy nda baani, ni naanaa na ni hallasi.» Dogoo din da money yee ka dii, a hanga Isa ka fonda a tee a bande.

11

Isa huru Žerizalem sanda kokoy

(Matiyu 21.1–11; Luka 19.28–40; Yehiya 12.12–

19)

¹ Waatoo kaŋ i ga man Žerizalem, de i too Betefaže nda Betani kaŋ goo Zaytunaŋey tondi hondoo jeroo ga, Isa na taalibi hinka sanba. ² A nee i se: «Wa koy koyra-izoo ra kaŋ ga war tenje. Za war too, nga no war ga farka-ize foo gar kaŋ ga hawa kaŋ boro kul mana bay ka žigi a boŋ. W'a feeri, war ma kate a. ³ Nda boro nee war se: <Macin se war ga woo tee?>, wa nee a se: <Ir Koyoo no ma too a ga, sohõ da a g'a yeeti kate ne ra.>»

⁴ I koy, de i na farka-ize foo gar. A ga hawa hugu mee foo ga taray, lolaa ra. I n'a feeri. ⁵ Borey kaŋ goo no din, affooyaŋ i ra n'i hãa ka nee: «Macin no war goo m'a tee? Macin se war ga farka-izoo feeri?» ⁶ I šelaŋ i se sanda takaa kaŋ nda Isa n'a har. I na taalibey naŋ i m'a tee. ⁷ I kate farka-izoo Isa do. I na ngi darbawey fur a boŋ, de Isa goro a ga.

⁸ Boro boobo na ngi darbawey daaru fonda ra, affooyaŋ na tuuri kabeyaŋ kaŋ ga fita goo kaŋ i n'i dunbu faarey ra, kanandi. ⁹ Borey kaŋ goo jinoo ra nda wey kaŋ goo dumaa ga kaati ka nee:

«Hozaana!

Albarka ma bara boraa se
kaɗ goo kaa ir Koyoo maanoo ga!

¹⁰ Albarka ma huru Laamaa ra
kaɗ goo kaa, ir kaagaa Dawda Laamaa!

Hozaana beenaa se beene!»*

¹¹ Isa too Žerizalem, de a huru Irkoy hugu
beeroo ra. A na haya kul kaɗ g'a kuubi k'a bere
guna jina, amma kaɗ cijinoo huroo se, a koy
Betani, nga nda taalibi woy cindi hinkaa (12).

*Jeejaynaɗoo kaɗ Isa n'a danga
(Matiyu 21.18-19)*

¹² Subaa ra, kaɗ Isa nda nga taalibey na fondaa
zaa ka fatta Betani, a heray. ¹³ A ga jeejaynaa foo
kaɗ ga fita goo honnay nongu mooro ra. A koy
tuuroo do ka guna wala nga ga duu a ga izeyan
k'i ɗaa. Amma kaɗ a man a, a mana haya kul gar
a ga kala fitawey, zama jeejaynaɗey hayyanoo
waatoo mana too. ¹⁴ Isa nee jeejaynaɗoo se:
«Yala boro kul masi yee ka ni izoo ɗaa hala
abada!» Taalibey maa ŝennoo kaɗ a n'a har.

*Isa na maamalakey gaaray Irkoy hugu beeroo
ra
(Matiyu 21.12-17; Luka 19.45-48; Yehiya 2.13-
22)*

¹⁵ I too Žerizalem. Isa huru Irkoy hugu beeroo
ra, de a sintin ka maamalakey nda daykey gaaray
k'i kaa taray. A na barmaykey taabaley nda
tuuzun neerekey gorohayey gum carawey ga.
¹⁶ A mana yadda mo boro kul ma jinay zaa
ka Irkoy hugu beeroo dunbu ka bisa. ¹⁷ Woo

* **11:10** 11.10 Zabur 118.25-26.

banda ga, a n'i cawandi ka nee: «A nka mana hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Ay hugoo ga ciyandi nda hugu kanj ra dumi kul ga Irkoy njaaray»†,

amma war wey, war n'a tee zay lanbadoo.»

¹⁸ Sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey maa hayaa kanj tee. I ga taka ceeci ka Isa halaci, zama i ga hunbur a. Zama nga cawandiyanoo tee jamaa se bonhaway. ¹⁹ Kanj cijinoo too, Isa nda nga taalibey fatta koyraa ra.

Jeejaynaṅoo šennoo: naanay nda Irkoy njaarayyan

(Matiyu 21.20–22)

²⁰ Subbaahi tayaa ra, kanj i goo ma bisa fondaa ra, i dii jeejaynaṅoo. A kogu hala linjey ga.

²¹ Piyer hongu hayaa kanj tee, de a nee Isa se:

«Rabbi, guna jeejaynaṅoo kanj n'n'a danga, nga ka kogu.» ²² Isa na šennoo zaa ka nee nga taalibey se:

«Wa naanay Irkoy! ²³ Cimoo ne kanj ay g'a har war se, boro kul kanj nee tondi hondoo woo se:

«Hun ne, ma ni bonj warra teekoo ra», nda a mana šikka nga binoo ra, a naanay, šennoo kanj a n'a har ga tee. ²⁴ Woo se

ay ga nee war se: haya kul kanj war g'a njaaray Irkoy ga k'a wiri a ga, wa naanay kanj war duu a, a g'a tee war se. ²⁵ Waati kanj war kayandi ka

Irkoy njaaray, nda a gar dooray goo war biney ra boro se, wa yaafa a se, hala war Baaba Irkoy

mo kanj goo beenaa ra ma war laybey yaafa. ²⁶ [Amma nda war si yaafa, war Baaba Irkoy kanj

goo beenaa ra mo si war laybey yaafa.]»

† 11:17 11.17 Ezayi 56.7.

Man ra Isa duu nga hinoo?
(*Matiyu 21.23–27; Luka 20.1–8*)

²⁷ Isa nda nga taalibey yee koyne Žerizalem. Kaŋ Isa goo ma dira-dira Irkoy hugu beeroo ra, sargari juwalkey jineborey, nda Citaaboo baykey, nda boro beerey too jeroo ga. ²⁸ I ŝelan a se ka nee: «Hini foo nda n'ga wey tee, wala mo, may ka ni noo hinoo woo m'i tee?» ²⁹ Isa nee i se: «Ay ga war hãa nda haya folloku. Nda war n'ay zaabi, kul ay ga hinoo har kaŋ nda ay ga wey tee. ³⁰ Yehiya batizeyanoo, beenaa ra a hun wala adamizey do? Wa tuuru ya ne.» ³¹ I ŝelan-ŝelan cere game ka nee: «Nda ir nee: <Beenaa ra>, a ga nee: <[Adiŝi] macin se war mana naanay a?» ³² Nda ir nee mo: <Adamizey>, ...» – I ga hunbur alžamaa, zama borey kul ga Yehiya dii annabi. ³³ I na Isa zaabi ka nee: «Ir si bay.» Isa nee i se: «Agay da si hinoo har war se kaŋ nda ay ga wey tee.»

12

Alaneb faaroo beerikey filla yaasayantaa
(*Matiyu 21.33–46; Luka 20.9–19*)

¹ Isa yee ka sintin ka ŝelan i se nda filla yaasayanteyan. A nee: «Aru foo na alaneb faari tee. A na cete cin k'a wanga. A na nongu fanŝi kaŋ ra i ga tuuri-izey motti. A na soorohugu kuku cin*. Woo banda ga, a na faaroo naŋ beerikawyan kone, de a naaru. ² Waatoo kaŋ hegaa too, a na tam foo sanba beerikey do hala

* **12:1** 12.1 Soorohugu no kaŋ ga lakkalkey ga žigi ka faaroo hawgay.

nga ma duu faari-izey ra. ³ Amma i n'a dii, i n'a kar, de i n'a nan a ma koy kabe koonu. ⁴ A yee ka tam foo sanba. Nga mo, i n'a maray bonoo ra, i n'a kaynandi. ⁵ A yee ka affoo sanba. Woo din, i n'a wii. Nga banda ga, ibooboyan kan a n'i sanba, i na affooyan kar, i na jerey wii. ⁶ Boro follokaa kan cindi a se koyne man'ti kala nga iz'aroo, nga baakaa. Nga ti ikokorantaa, a n'a sanba i do ka nee: <I g'ay iz'aroo beerandi.> ⁷ Amma beerikey nee cere se: <Woo ti tubukaa. Wa kaa, ir m'a wii, nga ra tubuhayaa ga tee ir wane.> ⁸ I n'a dii, i n'a wii, de i n'a warra taray k'a kaa faaroo ra. ⁹ [Sohõ] macin no faaroo koyoo g'a tee? A ga kaa ka beerikey halaci ka faaroo yeeti itanayan se. ¹⁰ War mana bay ka Citaaboo šennoo woo caw kan nee:

<Tondoo kan cinakey n'a fur,
nga no ka tee hugoo kanjoo tondoo.

¹¹ Ir Koyoo ka baa woo ma tee,
alaabiina no ir moyey cire!>†»

¹² Sargari juwalkey jineborey, nda Citaaboo baykey, nda boro beerey ga taka ceeci kan nda ngi ga Isa dii, amma i hunbur alžamaa. I bay kan filla yaasayantaa kan a n'a deede, ngi ga a goo. I n'a nan, i koy.

*Alkaasoo kan ga banandi kokoy beeroo se
(Matiyu 22.15-22; Luka 20.20-26)*

¹³ Woo banda ga, i na Fariziyenyan nda Herod kondaa boroyan sanba Isa do hala i m'a dii nda nga meešennoo. ¹⁴ I koy a do ka nee a se: «Alfagaa, ir ga bay kan cimi harkaw ti ni. N'si

† 12:11 12.11 Zabur 118.22-23.

hunbur boro kul. N'si borey ndumey guna, ni mma Irkoy fondaa cawandi nda cimi. A ga hima alkaasi ma banandi kokoy beeroo se wala a si hima? Ir m'a bana wala ir mas'a bana?» ¹⁵ Isa bay ngi almunafikitaraa ga, a nee i se: «Macin se war g'ay sii? Wa kate ya ne nzorfu kaaray tamma foo hala ya dii a.» ¹⁶ I kate a se. A nee i se: «May biyoo nda nga maapoo ti woo?» I nee a se: «Kokoy beeroo.» ¹⁷ Isa nee i se: «Wa kokoy beeroo hayey noo kokoy beeroo se, Irkoy waney, war m'i noo Irkoy se.» Boŋey hanse ka haw nda Isa.

*Hãayan bukawey tunyanoo ga
(Matiyu 22.23-33; Luka 20.27-40)*

¹⁸ Sadusiyen fooyan man Isa. Borey no kan ga nee tunyan si bara. I n'a hãa ka nee: ¹⁹ «Alfagaa, Musa na yaamar hantum ir se ka nee: <Nda aru buu ka wande nan kan mana duu a se ize, aroo armaa ga hima ka hiiji woyoo hala a ma duu bukaa se ize.>‡ ²⁰ Arma iyye bay ka bara kan ijinaa hiiji, a buu, a mana ize nan. ²¹ Arma hinkantoo hiiji woyoo, a buu, a mana ize nan, arma hinzantoo mo taka follokaa. ²² Iyyaa kul mana ize nan. Woo banda ga, woyoo mo buu. ²³ Tunyanoo hane, [waatoo kan bukawey ga tun,] iyyaa ra, may se a ga tee wande? Zama ngi boro iyyaa hiiji woyoo ka bisa.»

²⁴ Isa nee i se: «War dere, war ga addaliloo bay wala? Addaliloo man'ti kala war si Citaaboo bay, war si Irkoy hinoo bay. ²⁵ Zama han kan i tun bukawey ra, arey si hiiji, woyey si nondi hiijay.

‡ 12:19 12.19 Alhukumoo 25.5-6.

Amma i mma tee sanda almalaykayan beenaa ra. ²⁶ Haya kan ti bukawey tunyanoo, war mana bay k'a caw Musa citaaboo ra, nongoo kan ga ũelan ũaabaynanoo ga kan ra Irkoy nee Musa se: <Agay ti Ibrahima Koyoo, Isiyaka Koyoo, Yakuba Koyoo.> § ²⁷ Irkoy man'ti bukawey Koyoo, baahunantey Koyoo no. War hanse ka dere.»

Yaamarey kul ibeeroo

(Matiyu 22.34–40; Luka 10.25–28)

²⁸ Citaaboo baykaw foo maa kan i ga kakaw. A dii kan Isa na Sadusiyeney zaabi ka boori. A man kate, de a na Isa hãa ka nee: «Yaamarey kul ra, affoo ti ibeeroo?» ²⁹ Isa n'a zaabi ka nee: «Yaamarey kul ibeeroo ne: <Hanajer, Izirayel, ir Koyoo Irkoy ti ir Koy follokaa.* ³⁰ Ma baa ni Koyoo Irkoy nda ni binoo kul, nda ni hundoo kul, nda ni lakkaloo kul, nda ni gaaboo kul.>† ³¹ Ihinkantoo ti: <Ma baa ni cinaa sanda takaa kan nda n'ga baa ni boũ.>‡ Yaamar sii no kan ga bisa yaamarey wey.» ³² Citaaboo baykaa nee Isa se: «A boori, alfagaa! N'na cimi har: nga ti ir Koy follokaa, <de mo koy sii no kala nga hinne.>§ ³³ Boro ma bag'a nda nga binoo kul, nda nga lakkaloo kul, nda nga gaaboo kul, de mo boro ma baa nga cinaa sanda takaa kan nda boro ga baa nga boũ.* Šikka sii kan hayey wey ga bisa sargari kukurantey nda sargari kul.» ³⁴ Kan Isa

§ **12:26** 12.26 Fattaroo 3.6, 15. * **12:29** 12.29 «ir Koyoo Irkoy ti ir Koy follokaa», Grek ũenni ra, almaganaa faa ti «ir Koyoo Irkoy hinne ti ir Koyoo». † **12:30** 12.30 Alhukumoo 6.4–5. ‡ **12:31** 12.31 Sargarey 19.18. § **12:32** 12.32 Alhukumoo 4.35. * **12:33** 12.33 Sargarey 19.18.

dii kaŋ a tuuru nda lakkalkoynitaray, a nee a se: «N’si mooru Irkoy Laamaa.» Woo banda ga, boro kul mana yadda k’a hãa koyne.

*Dawda yadda Almasihu ga sanda nga Koyoo
(Matiyu 22.41–46; Luka 20.41–44)*

³⁵ Waatoo kaŋ Isa goo ma cawandi Irkoy hugu beeroo ra, a na šennoo zaa ka nee: «Taka foo nda Citaaboo baykey ga nee kaŋ Almasihu man’ti kala Dawda Haamaa? ³⁶ Dawda hunday nee Hundi Henanantaa hinoo ra: <Ir Koyoo nee ay Koyoo se: “Goro ay kabe hennaa here, hala waati kaŋ ra ay na ni iberey dan ni cewey cire.”>†

³⁷ Dawda hunday g’a cee nda Koy, adiši taka foo ra a ga tee a se Haama?» Alžama beeri foo ga haŋajer Isa se nda paali.

*Wa hawgay Citaaboo baykey ga
(Matiyu 23.1–36; Luka 20.45–47)*

³⁸ Isa nee nga cawandiyanoo ra: «Wa war bon hawgay Citaaboo baykey ga kaŋ ga baa kaayi beeri danŋan ka yaara. I ga baa borey ma ngi foo nda beeray farrey ra. ³⁹ I ga baa mo jine gorodogey margahugey ra nda ŋaadogey ra. ⁴⁰ I ga woyey kaŋ kurney faati kabey koonandi. Nda i ga Irkoy ŋaaray, i si cahã ka ben hala borey ma dii ngi. Ngɪ zukandoo ga hanse ka boobo.»

*Nooroo kaŋ woy talkaa n’a noo
(Luka 21.1–4)*

† 12:36 12.36 Zabur 110.1.

⁴¹ Kan̄ Isa goro nooroo jinaa tenje, a dii takaa kan̄ nda alžamaa goo ma nooru dan̄ a ra. Almankoyni booboyan̄ ga nooru beeri jisi, ⁴² amma woy talka foo kan̄ kur̄noo buu kaa, de a na nooru tamma hinka kan̄ si too haya dan̄ a ra. ⁴³ Woo banda ga, Isa ciya nga taalibey se ka nee i se: «Cimoo ne kan̄ ay g'a har war se, woy talkaa woo kan̄ kur̄noo buu dan̄ ka bisa borey kul kan̄ na haya dan̄ nooroo jinaa ra. ⁴⁴ Zama borey kul, woo kan̄ ga i si too, nga no i n'a dan̄, amma nga, nga talkataraa ra, hayaa kul kan̄ goo a se, maanaa nga hunaa kul no a n'a dan̄.»

13

*Isa na Irkoy hugu beeroo kayriyanoo bayrandi
(Matiyu 24.1–2; Luka 21.5–6)*

¹ Waatoo kan̄ Isa goo ma fatta Irkoy hugu beeroo ra, nga taalibi foo nee a se: «Alfagaa, guna tondi henney nda hugu beerey wey!» ² Isa nee a se: «N'ga dii hugu beerey wey wala? Tondi foo si cindi affoo bon̄ kan̄ si kaa ka kayra.»

*Isa na gurzugawey sintinoo bayrandi
(Matiyu 24.3–14; Luka 21.7–19)*

³ Woo banda ga, kan̄ Isa goro Zaytupan̄ey tondi hondoo bon̄ kan̄ ga Irkoy hugu beeroo tenje, Piyer, nda Žak, nda Yehiya, nda Andere hinne bara a bande, i n'a hãa ka nee: ⁴ «Ir fahamandi waati foo no woo ga kaa ka tee, de mo macin ti tammaasaa kan̄ g'ir bayrandi kan̄ hayey wey ga hima ka kaa ka tee ka ben.»

⁵ Isa na šennoo zaa ka nee i se: «Wa hawgay boro kul masi war darga. ⁶ Boro booboyan̄ ga

kaa ay maapoo ga ka nee kaŋ ngi ti Almasihu, de mo i ga boro boobo darga. ⁷ Waati kaŋ war ga maa wonguyan tun nda wongu alhabaryan, war masi hunbur. Kala wey ma teendi, amma hala sohō man'ti benantaa no. ⁸ Ganda foo ga tun ka ganda foo wongu, laama foo ga tun ka laama foo wongu. Labu jijiriyan ga tee nongu booboyan ra. Herayyan ga tee. Wey man'ti kala sintinoo, i ga hima nda hayyan kuubi jina-jinawey.

⁹ War, wa war boŋ hawgay. I ga war nondi alkaaley se, i ga war barzu margahugey ra. I ga war ka kay gofornerey nda kokoyey jine ay maaganda se. Woo ga tee i se seedetaray. ¹⁰ Kala Alhabar Boryaa ma waazandi gandawey kul ra jina. ¹¹ Waati kaŋ i ga war ka koy ka war nondi, war masi alhuzun nda hayaa kaŋ war g'a har. Wa hayaa har kaŋ nondi war se waatoo din da, zama man'ti war no ma ūelan, amma Hundi Henanantaa no. ¹² Arma ga nga armaa noo i m'a wii, baaba ga nga izoo noo i m'a wii. Zankey ga ture ngi baabey ga k'i noo i ma wiiyandi. ¹³ Borey kul ga konna war ay maapoo sabbu se, amma boro kaŋ gaabandi hala benantaa ga, a ga hallasi.»

*Isa na zarabi beeroo waatoo bayrandi
(Matiyu 24.15–28; Luka 21.20–24)*

¹⁴ «Waati kaŋ war ga dii <haya harramantaa>* ga goro nongu kaŋ ra a si hima ka bara. Boro kaŋ g'a caw ma faham! Waatoo din borey kaŋ goo Žude gandaa ra ma zuru ka koy tondi hondey

* **13:14** 13.14 Daniyel 9.27; 11.31; 12.11.

ra. ¹⁵ Boro kaŋ goo sooro boŋ masi zunbu, a masi huru hugoo ra ka haya zaa kaŋ goo nga hugoo ra. ¹⁶ Boro kaŋ goo faarey ra masi yee ka koy nga burmusoo zaa. ¹⁷ Woyey bone kaŋ ga tee boro hinka nda wey kaŋ ga naanandi haney din. ¹⁸ Wa Irkoy ŋaaray hala hayey wey masi tee jiyaw ra. ¹⁹ Haney din zarabi ga tee kaŋ cine mana bay ka tee za aduŋŋa takaroo sintinoo ga kaŋ Irkoy n'a taka hala sohõ. Šikka sii nga cine si yee ka tee. ²⁰ Nda ir Koyoo mana kumandi zaarey din ra, boro kul si hallasi. Amma nga boro suubantey maaganda se a kumandi zaarey din ra.

²¹ Nda boro nee war se: <Almasihu ne, ne ra> wala: <Nga ne, ne here>, war masi naanay. ²² Zama taari almasihuyanŋ nda annabiyayanŋ ga tun. I ga tammaasayanŋ nda kayfiyanŋ tee hala, nda a ga hin ka tee, ngi ma Irkoy boro suubantey darga. ²³ War, wa hawgay! Hayey kul ra ay na war haŋa žiibey kaa.»

Boraa kaŋ tee Adamize kaayanoo
(*Matiyu 24.29-31; Luka 21.25-28*)

²⁴ «Amma haney din, zaraboo woo banda ga, waynaa ga tee kubay, handoo si nga gaayoo noo, ²⁵ handarawey ga kaŋ ka hun beenaa ra, hayey kaŋ goo beenaa ra ga jijiri. ²⁶ Waatoo din i ga dii <Boraa kaŋ tee Adamize ga kaa duulayan ra>† nda gaabi beeri nda darža. ²⁷ A ga almalaykey sanba hala i ma [nga] boro suubantey marga ka hun gandaa kanje taacaa kul ga beenaa boŋ foo ga ka koy boŋ faa ga.»

† 13:26 13.26 Daniyel 7.13.

*Bayraa kaŋ jeejaynaŋoo g'a noo
(Matiyu 24.32–35; Luka 21.29–33)*

²⁸ «Wa faham bayraa se kaŋ jeejaynaŋoo g'a noo. Za tuuroo kabey subey ban, i na fita taagayan tee, war ga bay kaŋ konnoo waatoo man. ²⁹ Takaa din da, war mo, nda war dii hayey wey teendi, war ma bay kaŋ a man, a goo koyraa miŋoo ga. ³⁰ Cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, zamanoo woo borey si ben hala hayey wey kul ma teendi. ³¹ Beenaa nda gandaa ga dere, amma ay meeŋenney si dere abada.»

*Wa hanna cijin nda zaari
(Matiyu 24.36–44; Luka 21.34–36)*

³² «Boro kul si hanoo wala waatoo bay kaŋ hayey wey ga kaa ka tee. Almalaykey kaŋ goo beenaa ra s'a bay, Iz'aroo s'a bay, Baaba Irkoy no ma waatoo bay. ³³ Wa hawgay! War ma hanna cijin nda zaari, zama war si waatoo woo kaayanoo bay. ³⁴ A ga hima nda boro kaŋ ga koy naaru. A na nga hugoo naŋ nga tamey kabey ra k'i noo jineborotaraa. A na ngi affoo kul noo goyoo kaŋ a ga hima k'a tee. A nee aroo kaŋ ga hugoo miŋoo hawgay se a ma hanna cijin nda zaari. ³⁵ Adiŋi wa hanna, zama war si bay waati kaŋ no hugoo koyoo ga kaa. A ma kaa cijinoo sintinoo ga, wala cijinoo gamoo ra, wala gorgey ciyayanoo ga, wala subbaahi tayaa ra, ³⁶ ba nda a kaa waati ra kaŋ war s'a hongu, a masi war gar jirbi ra. ³⁷ Hayaa kaŋ ay goo m'a har war se, borey kul ga ay goo: Wa hanna!»

14

Bonkoyney hawandifutay Isa ga

(Matiyu 26.1-5; Luka 22.1-2; Yehiya 11.45-53)

¹ A cindi jirbi hinka Borcintaraa jingaroo nda Takulawey kan ra dolobiri sii jingaroo ma tee. Sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey na taka ceeci kan nda ngi na Isa dii nda carmay k'a wii. ² I nee: «A masi tee jingaroo ra hala alžamaa masi koy ture.»

Woy foo na turaari doori Isa bonoo bon

(Matiyu 26.6-13; Yehiya 12.1-8)

³ Isa goo Betani, Simon jiraykoynoo hugoo ra. Kan a goo ŋaadogoo ra, woy foo man jeroo ga kan kone tondi kaaray kulba goo. A ga too nda turaari alhakiika hay šenda kan se i ga nee nar. Woyoo na kulbaa mijoo kayri, de a na turaaroo doori Isa bonoo ga. ⁴ Boro fooyan kan goo no dukur, de i nee cere se: «Cin no turaaroo hasaraa woo g'a hanse? ⁵ Turaaroo woo ga hin ka neerandi haya kan bisa nzorfu kaaray tamma bon zangu hinza (300) ka nondi talkey se.» I citi woyoo ga. ⁶ Amma Isa nee: «W'a nan! Macin se war g'a farandi? Teegoy henna no a n'a tee ya ne. ⁷ War nda talkey no waati kul, war ga hin ka haya henna tee i se waati kul kan war ga baa. Amma agay si cindi war bande waati kul. ⁸ Woyoo woo na nga hinagoo tee. A na turaaroo doori ay gaahamoo ga ay suturayanoo se za a mana tee. ⁹ Cimoo ne kan ay g'a har war se, nongu kul kan ra Alhabar Boryaa waazandi adunna kul ra, hayaa kan woyoo woo n'a tee mo ga harandi hala borey ma hongu woyoo.»

*Žudas soolu ka Isa zanba
(Matiyu 26.14-16; Luka 22.3-6)*

¹⁰ Woo banda ga, Žudas Iskariyot kaŋ ti taalibi woy cindi hinkaa (12) affoo, koy sargari juwalkey jineborey do hala nga ma Isa nondi i se. ¹¹ Kaŋ i maa woo, i paali, de i n'a noo allaahidu kaŋ ngi g'a noo nooru. Žudas cindi a ga taka ceeci kaŋ nda nga ga Isa nondi dimma henna ga.

*Isa nda nga taalibey na jingaroo ŋaayanoo soolu
(Matiyu 26.17-19; Luka 22.7-14)*

¹² Takulawey kaŋ ra dolobiri sii jingaroo zaari jinaa kaŋ ra i ga Borcintaraa jingaroo feeji-izoo wii, Isa taalibey nee a se: «Man ra n'ga baa ir ma koy Borcintaraa jingaroo ŋaayanoo soolu hala ma duu k'a ŋaa?» ¹³ Isa na nga taalibi hinka donto. A nee i se: «Wa koy koyraa ra. War ga aru foo kubay kaŋ kone hoobu goo kaŋ ra hari goo. War ma hanga a bande. ¹⁴ Nongoo kaŋ ra a ga huru, war ma nee hugoo koyoo se: «Alfagaa nee wala man yawzunbu hugoo kaŋ ra nga nda nga taalibey ga Borcintaraa jingaroo feeji-izoo ŋaa?» ¹⁵ A ga hugu beeri foo kaŋ goo sooro boŋ cebe war se, hayey kaŋ ga ir ga too goo a ra, nongu soolante no. No din ra war m'a soolu ir se.» ¹⁶ Taalibey koy. I too koyraa ra, i na hayey gar nda takaa kaŋ nda a n'a har, de i na Borcintaraa jingaroo soolu.

*Isa bayrandi kaŋ nga taalibi foo ga kaa ka nga nondi
(Matiyu 26.20-25; Luka 22.21-23; Yehiya 13.21-30)*

¹⁷ Kanj cijinoo too, Isa kaa, nga nda taalibi woy cindi hinkaa (12). ¹⁸ Waatoo kanj i goo njaadogoo ra ka nja, Isa nee: «Cimoo ne kanj ay g'a har war se, war affoo kanj goo ma nja ay bande g'ay nondi.» ¹⁹ Ngi biney maray, de i sintin k'a hãa nda affoo-foo ka nee: «N'bay man'ti agay no?» ²⁰ A nee i se: «War boro woy cindi hinkaa (12) affoo no kanj goo ma sufa ay bande taasaa ra. ²¹ Šikka sii, Bora kanj tee Adamize ga koy nda takaa kanj nda a hantumandi a ga Citaaboo ra. Amma bora bone kanj ga Bora kanj tee Adamize nondi. A baa bora din se a masi ba huru adunja ra.»

Amaanaa kanj zandi nda kuri

(Matiyu 26.26-30; Luka 22.14-20; Korent borey bataga 1na 11.23-25)

²² Waatoo kanj i goo ma nja, Isa na takula zaa, a na albarka dan a ra, a n'a dunbu. A n'a noo taalibey se, de a nee: «Wa dii, woo ti ay gaahamoo.» ²³ Woo banda ga, a na poti zaa, a na albarka dan. A n'a noo i se. Taalibey kul hanj. ²⁴ A nee i se: «Woo ti ay kuroo, amaanaa kuroo kanj mun boro boobo se. ²⁵ Cimoo ne kanj ay g'a har war se, ay si yee ka alaneboo izoo haroo hanj kala hala han kanj ay yee k'a hanj taaga Irkoy Laamaa ra.» ²⁶ I na baytiyan don, de i fatta ka koy Zaytunaney tondi hondoo do.

Isa bayrandi kanj Piyer ga nga yankar

(Matiyu 26.31-35; Luka 22.31-34; Yehiya 13.36-38)

²⁷ Isa nee nga taalibey se: «War kul ga zuru k'ay nan, zama a hantumandi Citaaboo ra ka nee:

«Ay ga kurkaa wii,
de feejey ga say-say.»*

²⁸ Amma waati kan ay tun koyne, ay ga koy war jine Galile.»

²⁹ Piyer nee a se: «Ba nda borey kul na ni nan, agay, ay si ni nan.» ³⁰ Isa nee a se: «Cimoo ne kan ay g'a har ma ne, hō cijinoo hunday gorgaa si ciya cee hinka kan n'g'ay yankar cee hinza.»

³¹ Amma Piyer jindegaabay ka nee: «Ba nda ya mma buu ni bande, ay si ni yankar.» Taalibey kul mo na šennoo woo da dumoo har.

*Isa mooru nga taalibey ga ka Irkoy ŋaaray
(Matiyu 26.36-46; Luka 22.39-46)*

³² Isa nda nga taalibey koy nongu foo ra kan maapoo ti Getesemane. A nee i se: «Wa goro ne ra hala ay ga koy Irkoy ŋaaray.» ³³ A na Piyer, nda Žak, nda Yehiya zaa nga bande, de binekankamyan beeri nda hunburay sintin ka tee a se. ³⁴ A nee i se: «Ay binoo ga hanse k'ay maray hala ay ga baa ka buu. Wa cindi ne, war ma hanna.» ³⁵ A koy jine kayna, de a kan laboo ra ka Irkoy ŋaaray kan, nda nga ga duu a, gurzugaa waatoo woo ma moora nga. ³⁶ A nee: «Abba, ay Baaba Irkoy, n'ga hin ka haya kul tee. Gurzugaa potoo woo moorandi ay ga. Amma agay ibaayoo masi tee, ni wanoo ma tee.»

³⁷ A yee kate i do, a n'i gar i ga jirbi. A nee Piyer se: «Simon, ni mma jirbi? Mana hin ka

* 14:27 14.27 Zakarya 13.7.

hanna ba guuru foo? ³⁸ Wa hanna, war ma Irkoy ɲaaray hala war masi koy siyandi ka kaɲ zunubura. Anniya henna goo, amma gaaham sii nda gaabi.»

³⁹ Isa yee ka hibi i ga ka Irkoy ɲaaray, šenni follokey no a n'i har. ⁴⁰ A yee kate koyne, a na taalibey gar i ga jirbi, zama jirbi se, i si hin ka ba ngi moyey kaa cere ga. I si haya bay kaɲ nda ngi g'a zaabi.

⁴¹ A yee kate cee hinzantoo, de a nee i se: «Adiši war mma jirbi! War mma hunanzam! A ben! Waatoo too! Sohō Bora a kaɲ tee Adamize ga kaɲ zunubantey kabey ra. ⁴² Wa tun, ir ma koy! Bora a kaɲ g'ay nondi ne ka man.»

Takaa kaɲ nda Isa diyandi

(Matiyu 26.47–56; Luka 22.47–53; Yehiya 18.3–12)

⁴³ Isa goo ma šelaɲ kaɲ dogoo din da Žudas, taalibi woy cindi hinkaa (12) affoo kaa, nga nda alžama kaɲ kone takubayaɲ nda gobuyaɲ goo. I mana hun kala sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey nda boro beerey do. ⁴⁴ Bora a kaɲ g'a nondi nk'i noo silbay ka nee: «Bora a kaɲ ay g'a summu, nga no. W'a dii, de war ma gaabu a ga henna ka koy.» ⁴⁵ Za Žudas too kate, a man Isa ka nee a se: «Rabbi!» A n'a summu. ⁴⁶ Borey na kabe fur a ga k'a dii. ⁴⁷ Boro foo kaɲ goo no din na nga takubaa hoobu ka sargari juwalkey jineboraa tamoo kar ka haɲaa kaa. ⁴⁸ Isa na šennoo zaa ka nee i se: «War kaa ay ga nda takubayaɲ nda gobuyaɲ k'ay dii sanda zay beeri. ⁴⁹ Zaari kul ay goo war bande Irkoy hugu beeroo

ra ka cawandi, amma war mana bay k'ay dii. Amma takaa woo nda a ga teendi hala Citaaboo šenney ma tabati.»

⁵⁰ Isa taalibey kul zuru k'a naŋ. ⁵¹ Arusooga foo kaŋ taafe hinne no ma didiji a ga hanga Isa bande. I n'a dii, ⁵² amma a na taafaa fur ka zuru nga gaa koonoo.

*Isa danjandi hoyraykey margaroo jine
(Matiyu 26.57-68; Luka 22.54-55, 63-71;
Yehiya 18.13-14, 19-24)*

⁵³ I na Isa ka koy sargari juwalkey jineboraa do. Sargari juwalkey jineborey kul, nda boro beerey, nda Citaaboo baykey marga. ⁵⁴ Piyer goo nongu mooro ra, a hanga Isa hala sargari juwalkey jineboraa batumaa ra. A goro lakkalkey bande ka cankan.

⁵⁵ Sargari juwalkey jineborey nda hoyraykey margaroo kul ga ceeci ngi ma duu seede kaŋ Isa na goy futu tee, hala a ma wiiyandi. Amma i mana duu baffoo. ⁵⁶ Boro booboyaŋ na seedetaray tee, amma taari de no i g'a har a ga. Ngi seedetarayey ga cere kakaw. ⁵⁷ Boro fooyaŋ tun ka seedetaray tee ka taari a ga ka nee: ⁵⁸ «Ir maa a ga nee: <Ay ga Irkoy hugoo woo kayri kaŋ kabe k'a cin. Jirbi hinza ra, ay ga affoo cin kaŋ man'ti kabe k'a tee.» ⁵⁹ Ba woo ra borey seedetarayey ga cere kakaw. ⁶⁰ Sargari juwalkey jineboraa tun margaroo gamoo ra, de a na Isa hãa ka nee: «N'si haya kul har hayey ra kaŋ seedewey g'i har ni ga?» ⁶¹ Amma Isa mana tuuru, a mana baffoo har. Sargari juwalkey jineboraa yee k'a hãa ka nee: «Ni ti Almasihu, Saabukoyoo Iz'aroo

wala?» ⁶² Isa nee: «Agay no. War ga dii Boraan kan tee Adamize ga goro Hinikoyoo kabe hennaa ga† ka <kaa duulawey gamey ra ka hun beenaa ra.>‡» ⁶³ Sargari juwalkey jineboraa na nga jinde darbaa kottu ka nga futuyanoo cebe. A nee: «Cin no ir g'a tee seede se koyne? ⁶⁴ War maa wowyanoo. Macin no war nee?» Borey kul kayandi kan a mma hima ka wiiyandi.

⁶⁵ Boro fooyan sintin ka tufa Isa ga. I na ndumoo haw, de i na kabe k'a kar ka nee: «Annabitaray tee!»§ Woo banda ga, lakkalkey n'a san, i n'a dii.

Piyer na Isa yankar

(Matiyu 26.69-75; Luka 22.56-62; Yehiya 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Waatoo kan Piyer goo ganda, batumaa ra, sargari juwalkey jineboraa konja woy-izey affoo kaa. ⁶⁷ Kan a dii Piyer goo ma cankan, a na moo basu a ra, de a nee a se: «Ni mo cindi Isa Nazaret boraan bande.» ⁶⁸ Amma a n'a yankar ka nee: «Ay si hayaa bay kan n'ga baa m'a har, ya na faham.» Woo banda ga, a koy taray šiifaa ra, [de gorgaa ciya]. ⁶⁹ Konja woy-izoo dii a, de a yee ka nee borey se kan goo no din: «Woo goo borey din ra.» ⁷⁰ Amma a yee k'a yankar. Hala kayna ga too, kul borey kan goo no din nee Piyer se: «Nda cimi n'goo i ra, zama ni mo, Galile boro ti ni.» ⁷¹ Piyer sintin ka nga bon danga ka žee ka nee: «Ay si boraan woo bay kan war g'a har!»

† **14:62** 14.62 Zabur 110.1. ‡ **14:62** 14.62 Daniyel 7.13.

§ **14:65** 14.65 Nga maanaa ti: «Annabitaray tee ka boraan har kan na ni kar!»

⁷² Dogoo din da gorgaa na nga ciyayan hinkantoo tee, de Piyer hongu šennoo kaŋ Isa n'a har nga se: «Gorgaa si ciya cee hinka kaŋ n'g'ay yankar cee hinza.»* Woo banda ga, kul a bere ka hēe.

15

I na Isa ka koy gofornar Pilat do

(Matiyu 27.1-2, 11-14; Luka 23.1-5; Yehiya 18.28-38)

¹ Subbaahi tayaa ra, sargari juwalkey jineborey, nda boro beerey, nda Citaaboo baykey, maanaa hoyraykey margaroo kul goro ka hayaa kayandi kaŋ ngi g'a tee. I na Isa haw, i n'a gongu ka koy a daŋ Pilat kaboo ra. ² Pilat na Isa hãa ka nee: «Ni ti Alyahuudey kokoyoo wala?» A n'a zaabi ka nee: «Ni hunday k'a har.» ³ Sargari juwalkey jineborey na haya booboyaŋ daŋ a ga. ⁴ Pilat yee k'a hãa ka nee: «N'si baffoo har? Maa hayey kul kaŋ i g'i daŋ ni ga!» ⁵ Isa man'a zaabi nda baffoo koyne, woo ti haya kaŋ na Pilat boŋoo haw.

I na Isa zukandi ka nee i m'a wii

(Matiyu 27.15-26; Luka 23.13-25; Yehiya 18.39—19.16)

⁶ Jingar kul ga, Pilat ga kasa-ize foo taŋ kaŋ alžamaa n'a wiri a ga. ⁷ Aru foo kaŋ maŋnoo ti Barabas nda turanteyaŋ goo kasaa ra. Boro no i n'a wii tureroo ra kaŋ bay ka tee. ⁸ Alžamaa žigi ka koy Pilat do, de i na hayaa wiri a ga kaŋ a ga doona k'a tee ngi se. ⁹ Pilat n'i zaabi ka nee: «War ga baa ya Alyahuudey kokoyoo

* **14:72** 14.72 Sorro 30to.

taŋ war se wala?» ¹⁰ A bay kaŋ canseyan ka kate sargari juwalkey jineborey ma Isa daŋ nga kaboo ra. ¹¹ Amma sargari juwalkey jineborey daŋ alžamaa boŋoo ra kaŋ i ma nee Pilat se kaŋ ngi si baa kala a ma Barabas taŋ ngi se. ¹² Pilat yee ka šennoo zaa ka nee i se: «Macin no [war ga baa] y'a tee [boraa se kaŋ se war ga nee] Alyahuudey kokoyoo?» ¹³ Amma i yee ka kaati ka nee: «A kanji!» ¹⁴ Pilat nee i se: «Macin ti goy futaa kaŋ a n'a tee?» Borey kaati ka tonton ka nee: «A kanji!» ¹⁵ Pilat baa nga ma alžamaa binoo kaanandi, woo se a na Barabas taŋ i se. A na Isa barzu jina, a duu k'a noo hala a ma kanjandi.

Soojey na Isa noopo

(Matiyu 27.27-31; Luka 23.11; Yehiya 19.2-3)

¹⁶ Soojey na Isa ka koy batumaa ra kaŋ ti goforneroo tuujidogoo, de i ciya soojey kul se. ¹⁷ I na darbay ciray zaram* daŋ jindoo ra, i na tuuri fita karjikoyniyaŋ tur k'i tee kokoy fuula, de i n'a gorandi boŋoo ra. ¹⁸ Woo banda ga, i sintin k'a foo ka nee: «Ir ga sallam ni ga, Alyahuudey kokoyoo!» ¹⁹ I n'a kar nda kakaaru boŋoo ra, i tufa a ga, i sonbu ngi kanjey ga ka sujudu a se. ²⁰ Kaŋ i n'a noopo, i na darbay ciraa kaa a ga ka nga darbawey yeeti a ga. Woo banda ga, i n'a ka koy taray hala ngi m'a kanji.

Isa kanjandiyanoo

(Matiyu 27.32-44; Luka 23.26-43; Yehiya 19.17-27)

* **15:17** 15.17 Šukkaawoo dumoo no ma tee kokoyey se kaayi.

21 Aru foo kaŋ maapoo ti Simon, nga koyraa ti Siren, goo ma bisa ka hun faarey do. Nga ti Aleksander nda Rufus baaba. Soojey na Simon gaabi a ma Isa kanjandibundoo jere. 22 I na Isa gongu ka koy nongu foo ra kaŋ se i ga nee Golgota kaŋ maanaa ti «Bonngaasoo dogoo». 23 I na alaneb hari moora kaŋ ra mir† goo, šerre a se, amma Isa man'a haŋ. 24 Woo banda ga, i n'a kanji. I na alkurra kar ka Isa bankaarawey zamna cere game ka dii haya kaŋ boro foo kul ga duu a. 25 Guuru yaggantoo ga, i na Isa kanji. 26 Hantum goo bundoo ga kaŋ ga hayaa cebe kaŋ i n'a daŋ a ga kaŋ ti: «Alyahuudey kokoyoo». 27 I na zay beeri hinka kanji a bande, affoo nga kabe hennaa here, affaa nga kabe laalaa here. 28 [Citaaboo šennoo tabati kaŋ nee: «I n'a kabu goy futu teekey ra.»‡]

29 Bisakey g'a wow, i ga ngi boŋey zinji-zinji ka nee: «Aywa! Ni kaŋ ga Irkoy hugoo kayri k'a cin jirbi hinza ra, 30 ni boŋ hallasi, ma zunbu kanjandibundoo ga!» 31 Sargari juwalkey jineborey nda Citaaboo baykey mo g'a poopo ka nee cere se: «A na boroyaŋ hallasi, a si hin ka nga boŋ hallasi! 32 Almasihu, Izirayel kokoyoo ma zunbu sohõ da kanjandibundoo ga, woo ra ir ga dii nga hinoo ka naanay.» Borey kaŋ kanjandi Isa bande mo g'a wow.

Isa buuyanoo

(Matiyu 27.45–56; Luka 23.44–49; Yehiya 19.28–30)

† 15:23 15.23 A mma kumandi boro doroo ra. ‡ 15:28 15.28 Ezayi 53.12.

³³ Guuru woy cindi hinkantoo (12to) ga, kubay tee laboo kul ga hala guuru hinzantoo ga. ³⁴ Guuru hinzantoo ga, Isa na jinde jer ka kaati ka nee: «Eloyi, Eloyi, lama sabaktani?» kan maanaa ti «Ay Koyoo, ay Koyoo, macin se n'n'ay nan?»§ ³⁵ Boroyan kan goo no, maa a se, de i nee: «Wa maa, Ilyasu se a ciya!» ³⁶ Boro foo zuru ka koy zaara sufa k'a too nda binegar. A n'a didiji dii foo ga k'a šerre Isa se hala a m'a han, a nee: «Wa nan, ir ma dii wala Ilyasu ga kaa k'a zumandi!» ³⁷ Isa na kaati beeri tee, de hundoo hun.

³⁸ Irkoy hugoo ridowoo* kottu za beene hala ganda ka tee ihinka. ³⁹ Jalakoynoo kan g'a tenje, dii takaa kan nda Isa hundoo hun, de a nee: «Nda cimi, bora wo Irkoy Iz'aroo no.» ⁴⁰ Woy fooyan mo cindi i ga kay nongu mooro ra, i ga honnay. Maryama Magdala bora, nda Maryama kan ti Žak kaccaa nda Žoses naa, nda Salome goo woyey din ra. ⁴¹ Waatoo kan Isa goo Galile, woyey wey no ka cindi ka hanga a bande k'a saajaw. Ngi nda woy booboyan žigi a bande ka koy Žerizalem.

Isa danjandi saaraa ra

(Matiyu 27.57–61; Luka 23.50–56; Yehiya 19.38–42)

⁴² Woo kul teendi, zama hunanzam zaaroo soolurey zaaroo no kan ti alzumaa. Kan cijinoo too, ⁴³ Isufi [kan ti] Arimate koyraa boro, kaa.

§ **15:34** 15.34 Šennoo woo man'ti kala Aram šenni, Zabur 22.2.

* **15:38** 15.38 Ridowoo no kan ga nongu henanantaa nda nongu henanantey ihenanantaa fay.

Boro no kaŋ goo nda beeray, a goo hoyraykey margaroo ra. Nga mo, a goo ma Irkoy Laamaa batu. A duu bine ka koy Pilat do ka Isa kunturoo wiri a ga. ⁴⁴ Pilat boŋoo haw kaŋ a maa kaŋ Isa buu za dimmaa din ga. Woo se a donto ka ciya jalakoynoo se, de a n'a hãa wala Isa gay ka buu. ⁴⁵ Kaŋ jalakoynoo na alhabaroo bayrandi a se, a na kunturoo noo Isufi se. ⁴⁶ Isufi na kasance day. A na Isa kunturoo zumandi kanjandibundoo ga. A n'a didiji kasancaa ra ka koy a daŋ saaray ra kaŋ fanšandi tondoo ra. A na tondi beeri foo gunguray ka saaraa mipoo daabu. ⁴⁷ Maryama Magdala boraa, nda Maryama kaŋ ti Žoses paa, cindi ka guna ka dii nongoo kaŋ ra kunturoo ga jisandi.

16

Isa tunyanoo

(Matiyu 28.1-8; Luka 24.1-12; Yehiya 20.1-10)

¹ Waatoo kaŋ hunanzam zaaroo bisa, Maryama Magdala boraa, nda Maryama kaŋ ti Žak paa, nda Salome na jii hew kaanayan day ka koy Isa kunturoo yon. ² Jirbiiyyaa zaari jinaa kaŋ ti alhadoo, subbaahi tayaa ra, kaŋ waynaa goo ma fatta, i koy saaraa do. ³ I nee cere se: «May no ma tondoo gunguray k'a kaa ir se saaraa mipoo ga?» ⁴ Kaŋ i na ngi boŋey jer ka guna, i dii kaŋ tondoo gungurayandi ka hun a ga. Tondi no kaŋ ga hanse ka beeri. ⁵ I huru saaraa ra. I dii arusooga kaŋ ga goro ngi kabe hennaa here, darbay beeri kaaray goo jindoo ra. Woyey hanse ka dirgasu. ⁶ Amma a nee i

se: «War masi dirgasu. Isa Nazaret boraa kaŋ kanjandi no war g'a ceeci. A tun, a sii ne. Wa guna, nongoo ne kaŋ ra i bay k'a jisi. ⁷ Wa koy nee Piyer nda nga taalibey cindey se kaŋ a koy war jine Galile. No din ra war ga dii a nda takaa kaŋ nda a n'a har war se.» ⁸ Woyey zuru ka fatta saaraa ra ka koy. I ga jijiri, ngi lakkaley tun. Hunburay se, i mana haya kul har boro kul se.

*Isa bangay Maryama Magdala boraa se
(Matiyu 28.9–10; Yehiya 20.11–18)*

⁹ [Kaŋ Isa tun jirbiiyyaa zaari jinaa subbaahi tayaa ra, a mana jin ka bangay kala Maryama Magdala boraa kaŋ ra a na ganji iyye gaaray k'i kaa. ¹⁰ Nga ka koy alhabaroo too borey do kaŋ bay ka cindi Isa bande. I cindi binemarayyan nda hēeni ra. ¹¹ I maa kaŋ Isa ga huna nda kaŋ woyoo dii a, i mana naanay.

*Isa bangay taalibi hinka se
(Luka 24.13–35)*

¹² Woo banda ga, Isa bangay nda taka tana boro hinka se taalibey ra kaŋyaŋ goo ma koy hawsaa ra. ¹³ I koy, i na alhabaroo too taalibey jerey se. Amma taalibey mo mana naanay ey.

*Isa bangay nga taalibi woy cindi faa (11) se
(Matiyu 28.16–20; Luka 24.36–49; Yehiya 20.19–23; Teegoyey 1.6–8)*

¹⁴ Woo kul banda ga, Isa bangay taalibi woy cindi faa (11) se, waatoo kaŋ i goo ma ŋaa. A citi i ga ngi naanay jaŋaa nda ngi boŋšendaa se, zama i mana naanay borey kaŋ dii nga kaŋ nga tun.

¹⁵ A nee i se: «Wa koy adunna kul bande ka Alhabar Boryaa waazu borey kul se. ¹⁶ Boro kaŋ ga naanay, a ga batizandi, a ga hallasi. Amma boro kaŋ si naanay ga zukandi. ¹⁷ Tammaasa kayfantey ne kaŋ borey kaŋ ga naanay g'i tee: ay maano ga i ga ganjey gaaray, i ga šenni taagayan šelan. ¹⁸ I ga gondiyan dii [ngi kabey ra], nda i na haya haŋ kaŋ ga boro wii, albasi kul si duu ey. I ga ngi kabey fur wircikoyniyan ga, i ga duu baani.»

Isa yee beenaa ra

(Luka 24.50-53; Teegoyey 1.9-11)

¹⁹ Kaŋ ir Koyoo Isa šelan i se ka ben, a zandi ka koy beenaa ra, a goro Irkoy kabe hennaa here. ²⁰ Taalibey koy nongoo kul ra ka Alhabar Boryaa waazu. Ir Koyoo g'i faaba, a ga ngi šennoo noo gaabi nda tammaasa kayfantey kaŋ i g'i tee.]

Songhai de Gao

Songhay, Koyraboro Senni: Songhai de Gao (Bible)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc. and BFP Velberter Mission

Language: Songhai de Gao

Contributor: BFP Velberter Mission

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

593ebd0d-f3c5-5f89-8599-37209ac56328